

ONZE VOGELS

46e jaargang no. 3, 1985

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

use!

De /

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, alsook op 18/2 - 19/2 - 5/4 - 9/4
en 17/5 1985.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, A.J.F. Lammerse,
E.J. Lensink, W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit,
H.J. Veerkamp en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groninger., telefoon (050) 56 51 75.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lanteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.
District Limburg: H.J. Nooljen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wen men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

A.P. Wessels, Postbus 1591,
3000 BN Rotterdam, telefoon (010) 19 70 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnee OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot e met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven
Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – net een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere nlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 6535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BE Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 22 april 1985.

IN DIT NUMMER

	pag.
De Chinese appelvink	100
Madagascarwever	101
Terugblik op showkleurkanaries	102
Zomertijd. De Merel	103
Het 'Talpacotiduijfe	104/105
Blauwschubbenkwartel	104/105
Stofwisseling van de vogels	106
Niet zo	109
Wandelende takken als vogelvoer	111
De Valkparkiet (deel III)	112
Succesvolle kweek met de Jerdon's spreeuw	116
De kakapo of uilpapegaai	117
Kleurkanaries: klassieke kleuren	119
Register Kooivogels	119
Een verrassende aankoop	120
Bobbel 3, Universeel kooien	123
De Grijskopastrilde	124
Groot kaasjeskruid	125
Wildzang	126
Wat lezers schrijven	127
Zebra vinken in 50 kleurslagen	128
Het kweken met Europese Wildzangvogels	129
De Topaas	131
Voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten	132
Volière van de maand	134
Vraag & Aanbod	135

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Wolro	110
Witte molen	114
W. Rouppe van der Voort, Cetonic, Dibevo	118
CéDé	122
Siem van 't Hart, Blankestijn's Pet Farm b.v.	126
F. Thijssen mill. Fauna metaalwaren b.v.	127
Vink, Fauna metaalwaren b.v.,	
Inter. hobby-boekhandel, Esve, Orni-Mondo	130
Creakooien, S.T.T.	136
Holland diervoerders b.v., Gehu, Avesproduct b.v.,	
Patrick Hens, Fauna metaalwaren b.v.	137
Esve, Fauna metaalwaren b.v.,	138
Fauna metaalwaren b.v.	139
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	141
404	142
Rein van der Veen, Animal, N.B.v.V. Boekenservice	143
Witte Molen	144

Foto voorplaat: Chinese appelvink

Foto: Ton de Bruyn

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 62 29 22.

De Chinese appelvink

(*Coccothraustus migratorius*)

Tekst: Ed. Wessels Foto: Ton de Bruin

Deze vogel van ongeveer 20 cm waarvan hier een heel mooie kleurplaat, is een verwant van onze Europese Appelvink (*Coccothraustus coccothraustus*) die hier in Nederland maar een zeldzame broedvogel is. Deze Europese soort is streng beschermd en hij valt onder de Vogelwet van 1936. We mogen deze dus niet in onze volière houden. Wel zijn verre verwant uit O. en Z.O. Azië. Het zijn prachtige vogels met mooie pastelkleuren, zoals de kleurplaat duidelijk laat zien.

Een enkele maal worden ze wel in kleine hoeveelheden geïmporteerd. Meestal zijn ze er dan niet zo best aan toe, maar omdat het sterke vogels zijn, herstellen ze zich bij goede verzorging vrij snel. Er is een duidelijk onderscheid tussen man en pop, het zwart van de kop van de man is bij de pop grijsbruin, ook de keel en de staart zijn grijsler.

Veel voorkomend bij ons liefhebbers is deze vogel niet, maar toch zijn er wel enkele verwoede vogelaars, die er ook nog mee kweken, zoals bleek op Vogel '84, waar dhr. P. van Hoof uit Bladel een E.K. inzond, terwijl we ze ook zagen op Vogel '85.

Het onderhoud en de verzorging er van vraagt geen bijzondere moeite, het zijn gedeeltelijk zaadeters en gedeeltelijk insecteneters. Vooral grovere zaden als zonnepitten, hennep enz. zijn van belang. In de zware snavel hebben ze een ontzettende kracht, zodat ze zelfs kerspitten kunnen kraken. Ook pitten uit appel en peren is een geliefkoosde lekkernij. Naast het zaadmenu mag echter levend voer niet ontbreken, zeker niet

in de broedtijd, want de jonge vogels worden grotendeels met insecten grootgebracht.

Hun woning moet wel ruimte hebben voor de kooi zijn ze totaal ongeschikt, ze zouden daar moddervet in worden, dus een ruime beplante volière is noodzakelijk.

Ik wens de weinige liefhebbers die ze hebben er veel succes mede, doet uw best, wees er zuinig op, en laat ons volgend jaar op Vogel '86 nog méér eigen kweek Chinese Appelvinken zien.

MADAGASCARWEVER

(*Foudia madagascariensis*)

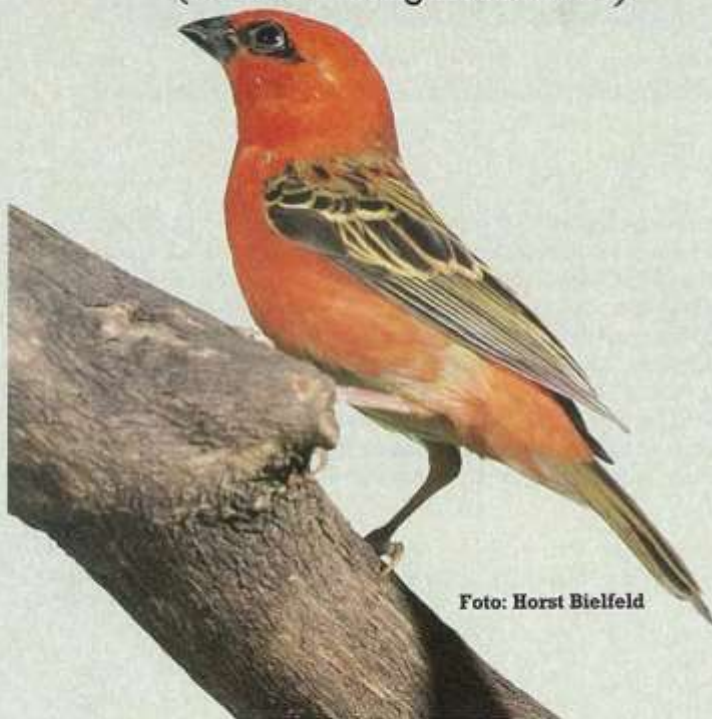

Foto: Horst Bielfeld

In broedkleed zijn de mannetjes van deze 14 cm grote wevers overwegend rood. De snavel, teugel en directe omgeving van de ogen is zwart. Rug, vleugels en staart zijn zwartbruin. Op het rugdek zijn de veertjes rood omzoomd terwijl de kleine en middelste vleugdekveren bruin en de grote vleugelde- en staartveren geelbruin omzoomd zijn. De buikveren zijn meer vuilwit en rood bewaasd. De onderstaartdekveren zijn helder grijsbruin, ogen bruin, poten bruin vleeskleurig.

Na afloop van de broedperiode zijn de mannetjes nagenoeg gelijk aan de popjes; grijsbruin. Rug en vleugels donker met seldere veertjes waarvan er overigens bij de mannetjes nog enige roodachtig van kleur blijven. De teugel, oogranding en kleine baardstreep zijn zeige kleurig. Snavel hoornkleurig. Jonge vogels zijn overwegend bruiner en natter van tint.

Oorspronkelijk komen ze van Madagaskar maar door toedoen van de mens is hun verspreidingsgebied uitgebreid en komen ze thans ook voor op een aantal eilanden in de Indische oceaan, zoals op de Seychellen, en op Sint Helena.

Vooral als de rijst te rijpen staat kun je deze wevers in grote zwermen op die velden aantreffen. Daarnaast zijn het bevoorliefden van matig begroeide zoge-

naamde halfopen gebieden in de nabijheid van moerassen. De broedtijd loopt van oktober tot mei. Hun omvangrijke nesten, van voornamelijk grasshalmen, worden door de popjes gebouwd in dichte struiken of lage bomen. De insluipgang bevindt zich hoog in het bouwsel en wordt met enge halmen afgedekt.

Een legsel bestaat uit gemiddeld 4 helder blauwgroene eieren. Broedduur 14 dagen.

Vroeger werden deze wevers regelmatig en in grote aantallen ingevoerd, nu nog maar zelden. Dat neemt niet weg dat we ze ons nog herinneren als interessante en fraaie vogels voor de gezelschapsvolière. Tijdens de broedperiode kunnen de mannetjes echter zeer agressief zijn en andere vogels, vooral

als die vogels ook rood in hun geverdte hebben, tot in het uiterste achtervolgen. Dat betekent dus ook dat ze in die periode alleen maar paatsgewijs kunnen worden gehouden.

Er is vroeger wel met deze soort gekweekt. Bepaald fascinerend om te zien was de balts van de in bruidskleed getooide man. Veelvuldig en aanhoudend volgt hij dan met knisperende snavel, afhangende vleugels en opgezette veren zijn vrouwtje. Tenslotte laat hij met wijd uitgespreide vleugels een luid gezang horen waarna, als zij hem welgezind is, de paring volgt.

Hun voedsel dient te bestaan uit een goede zaadmengeling voor tropen aangevuld met wat paddi en onkruidzaden, veel groenvoer en wat vruchten alsmede enig eivoer.

Terugblik op showkleurkanaries

Het keurseizoen 84/85 zit er op, inmiddels zullen velen onder U al weer met de generatie 1985 bezig zijn, ik heb al weer jonge vogels gezien. Toch lijkt het nuttig om even stil te staan bij de achterliggende tentoonstellingen, met name bij de aangetroffen vogels. Door de keurmeesters zijn weer heel wat op en aanmerkingen gemaakt, al die bemerkingen zijn in feite onder te verdelen in twee groepen. De aanmerkingen die gemaakt worden omdat de vogel foktechnisch te verbeteren is en de aanmerkingen die gemaakt worden omdat externe factoren daartoe leiden. De scheiding tussen beide groepen kan als volgt uitgewerkt worden:

foktechnische fouten zoals net niet intensief genoeg, melig in de rug, pigmentstreping te grof, onvoldoende vloeïend pigment, bontvorming, bruinontwikkeling matig, te bruin in de rug, schimmelverdeling niet egaal, ontbrekende flanktekening. Al de hier genoemde foutjes kunnen door het toepassen van beter geëigende paringen verholpen worden cq tenminste ten dele verholpen worden.

Foutjes met een externe oorzaak kunnen niet verholpen worden door andere paringen toe te passen, alleen een gewijzigde opstelling van de eigenaar/fokker kan tot verbetering leiden. Dit geldt onder meer voor het vuil zijn van vogels, voor onregelmatig opgevoerde roodfactorige vogels, voor gelen met oranje pennen, voor bruinen en isabellen die door zonlicht totaal geïnteneerd zijn.

Op de foktechnische fouten kan slechts summier ingegaan worden, om dit in extenso te doen zou het fokmateriaal bekend moeten zijn, van ieder van U, hetgeen natuurlijk niet het geval is. In alle gevallen waarin de aanwezigheid van schimmel of het ontbreken van voldoende schimmel aan de orde is kan gesteld worden dat dit te verbeteren is door intensievere of juist minder intensieve vogels te gebruiken in de fok. Grove pigmentstreping is te verbeteren door het gebruik van partners met een ragfijne streping, als het pigment onvoldoende vloeit is het gebruik van goedvloeiende

vogels een verbeterende factor. Als de flanktekening ontbreekt, en dat is niet bij al uw vogels het geval, dan helpt het gebruik van vogels die erg zware flanktekening bezitten en die tot dezelfde kleurslag behoren, indien mogelijk.

Een voorbeeld: u fokt oranje-roodisabellen, op al uw kleurbriefjes staat dat de tentoongestelde exemplaren niet intensief genoeg zijn, die bemerking is ook volgens u terecht gemaakt. Dan is het zaak dat u in het komende broedseizoen uw vogels anders aan elkaar paart, de niet-intensieve partner zou iets intensiever moeten zijn dan de vogel die in het afgelopen seizoen gebruikt werd, dan kunt u in alle redelijkheid intensievere nakomelingen verwachten. In de meeste gevallen wordt een intensieve man gepaard aan een minder intensieve pop, doe dat eens andersom. Vaak blijken uit de paring van matig-intensieve man x intensieve pop meer en intensievere exemplaren te ontstaan.

Externe foutjes kunnen zo niet opgelost worden, dat is duidelijk, zou dat althans moeten zijn. Recessief-witten worden volgens algemeen spraakgebruik met 48 kleurpunten geboren, het is jammer dat veel inzenders dit wat al te letterlijk nemen. Ook dit jaar heb ik legio vogels in deze kleurslag gezien waar niets of bijna niets op aan te merken was, maar ook veel te veel exemplaren die eruit zagen of ze zo onder de kolenzak vandaan kwamen. Er bestaat een groot ver-

schil tussen het met 48 klpnt. geboren worden en het met 48 klpnt. gebracht worden, het verschil zit in de behandeling door de fokker. Zorgvuldig wassen is een vereiste, dat wassen helpt echte nauwelijks als de TT-kooi niet eveneens goed schoon gemaakt is. Met name het voorfront wordt vaak vergeten, dat front moet uit de kooi genomen worden en vooral aan de binnenzijde met een ontvetter (TRI) schoongemaakt worden helemaal. ALLE vogels in de vetstofserie en ook de lichtere gepigmenteerde kleurslagen boeken puntenwinst door alleen zorgvuldig schoonmaken van de TT-kooi, doe dat dan!

Op het vraagprogramma komen serie oranje-rode vogels voor, gepigmenteerd en ongepigmenteerd. De praktijk wijst uit dat de term "oranjerood" ook stas voor tweekleurig, voor driekleurig, zelfs voor vierkleurig. Wat te denken van een oranje-roodisabelschimmel met gele vleugelpennen, met een paarskop en een borst die afwisselend rood en oranje is, die is zondermeer al vierkleurig in te schatten. Toch kan de vogel er niets aan doen datte er zo beblabberd uitziet, alleen de inzender is daar schuldig aan. Het verstrekken van kleursimulantia wordt veel te gemakkelijk opgenomen door veel fokkers, het te hooi en te gras toedienen van deze stoffen veroorzaakt gegarandeerd meerkleurigheid. Ongeacht het gebruikte middel is het "overwoord" REGELMAAT, regelmatige toediening i

KALENDER 1985

De merel

Ongetwijfeld zullen er tegenwoordig maar heel weinig mensen zijn, die de merel of zwarte lijster, zoals deze vogel ook wel wordt genoemd, niet kennen. Het lijkt mij dan ook overbodig om nog eens uit de doeken te doen hoe een mereiman of -vrouw er uit ziet. Maar dat is lang niet altijd zo geweest. Ruim een eeuw geleden kenden velen deze zwartrok niet. Toen huisden ze namelijk vrijwel uitsluitend in de bossen en gaven ze in steden en dorpen nauwelijks acte de présence. Maar van lieverlede begonnen de lijsters "in te zien" dat het in de menselijke nederzettingen heel goed toeven is. Momenteel is er dan ook geen park of tuin of er bevindt zich een paartje merels in. Men schat het aantal broedparen binnen onze grenzen op zo'n 80.000!

De twee afgebeelde merels contrasteren wel erg met elkaar: een normale, geflankeerd door een witte mutatie. Dit is geen albino, want dan zou hij rode ogen moeten hebben. Witte merels komen wel vaker voor, meer dan bijvoorbeeld witte mussen, spreeuwen, kauwen en scholeksters. Vele jaren achtereen hadden wij in ons dorp een merelfamilie, bestaande uit een zwarte man, een spierwitte vrouw en vier bonte kinderen. Bij het kruis domineerde evenwel het zwart, maar zowel in vleugels als in staart kwamen lichte partijen voor. Men heeft proeven met merels genomen en men toonde aan, dat witte veren kunnen ontstaan door lange tijd achtereen eenzijdig voedsel te verstrekken, ofschoon zulks niet altijd het geval was. Gaf men de vogels later weer een gevarieerd menu, dan kwamen de zwarte (of bruine) tinten weer terug.

Nog even een bijzonderheid: precies 30 jaar geleden zat in Amsterdam een merelnest met vijf eieren. Het vrouwtje zat op het nest, gedeeltelijk met sneeuw bedekt. Men belde mij met de vraag wat men daar mee aan moest. Simpel! de eieren kapot maken. Maar dat was natuurlijk tegen het zere been. Oké, heb ik toen geantwoord, laat de jongen uitbroeden en doodvriezen of verhongeren, als jullie dat liever hebt. Ze hebben toen mijn "raad" maar opgevolgd...

MEINDERT DE JONG

steeds gelijke hoeveelheid en steeds vers, dát is de methode. Niet wachten tot de fles leeg is, gewoon iedere dag nieuw verstrekken, dat mag best in afgepaste hoeveelheid. De werking van de kleurstimulans is 'gebonden' aan de tijdsduur van belichting, hoe langer de kleurstof aan daglicht blootgesteld is hoe minder de effectiviteit wordt. Wanneer dus een fles bijvoorbeeld vier dagen in de vlucht blijft hangen krijgt u gegarandeerd vogels die een niet-egale kleur laten zien, al claimt u natuurlijk dat ze wel degelijk iedere dag hetzelfde hebben gekregen. Ze kregen inderdaad steeds hetzelfde, alleen, de werking werd steeds minder!

Dan hebben we nog de fokkers die naast het in water opgekoste kleurvoer ook ongelimiteerde hoeveelheden gemiddeld zaad, fruit en groenvoer verstrekken aan hun vogels, ze eten het zo graag. Ja, dat zal best, dat is echter ook té manier om meerkleurige vogels te verkrijgen! De genoemde producten bevatten meer dan 85% vocht, ergo, de vogel die daar genoeg van gegeten heeft drinkt nauwelijks meer en dus...

Soms leidt ruimtegebrek er toe dat rood en geelfactorige vogels in dezelfde vlucht ondergebracht zijn, dan krijg je van die mooie goudgele met oranje pennen erin of met oranje vlekken op de romp, als je dan als keurende keurneester 38 of 40 klpnt. verstrekt kun je het wel schudden. Toch kon de keurneester er niets aan doen, u wél. Het is

totaal onzinnig om roodvoer te verstrekken aan geelfactorige en witfactorige en witfactorige vogels, niet doen dus.

U heeft pas een nieuwe volière gebouwd, u bent terecht zo trots als een pauw. Moet je ze lekker in de zon zien zitten zingen, hebben die het effen naar d'r zin. Ja, dat zal best, maar als u toevallig bruinen of isabellen fokt kunt u voortaan de 'T' wel vergeten. Waarom? Omdat uw vogels door het zitten in de zon, gecombineerd met een bad om de andere dag, sneller hun pigment verliezen dan U het ermé hebt kunnen fokken, daarom! Voor het pigment van alle vogels in de bruin en in de isabelserie is teveel zonlicht fataal, het zou verstandig zijn als u daar rekening mee zou houden. Fokt u daarentegen goudgroen o.i.d. en u bent in de gelegenheid om ze tot wasdom te laten komen in een buitenvolière, dan zou het dom zijn om ze binnen te houden. Voor met name de kleur van de hoorndelen is buiten vliegen een must, binnen gehouden krijgen vogels uit de groenserie slechts zelden diepzwarte hoorndelen, dat is wél een standaardis.

Zo, dat was dat. Natuurlijk is veel onbesproken gebleven, dat stoort mij niet. De meest voorkomende zaken zijn behandeld, en u krijgt immers iedere maand een Onze Vogels in de bus. Daarin staan ook van anderen artikelen die over uw en mijn hobby gaan, lezen helpt, ook U!

Zomertijd

Nog enkele dagen en de zomertijd gaat weer in. We moeten, om bij de tijd te blijven, de klokken één uur vooruit zetten. Indien u in uw kweekruimte gebruik maakt van elektrische verlichting om de dagen te verlengen, en deze verlichting wordt in- en uitgeschakeld met een schakelklok zet dan die schakelklok NIET een uur vooruit. HOUDT GEWOON DE

THANS GELDENDE TIJDSINDELING, DE ZGN WINTERTIJD, AAN! Wanneer u de schakelklok wel een uur vooruit zou zetten, dan haalt u daarmee uw vogels onherroepelijk uit het inmiddels wel aangewende ritme met alle gevolgen, zoals plotseling rui, vanden. DOE NIETS AAN UW SCHAKELKLOK!

Redactie

Blauw- schubben- kwartel

Callipepla squamata
(Vigors) 1830

• Herkomst

Deze Amerikaanse kwartel komt rond de Rocky Mountains en ten westen hiervan tot aan de Grote Oceaan voor. Er zijn een 3-tal ondersoorten bekend. Ze leven daar in woestijnachtige gebieden met wat grassen en doornstruiken. Hoewel ze ongeveer dezelfde afmeting

Tekst: H. de Geus
Foto: C. Scholtz

De Geus

De Geus

HET TALPACOTIDUIFJE

(*Columbina talpacoti*)

In het voorjaar van 1984 kwam ik een rechtstreeks uit Zuid-Amerika geïmporteerd spannetje talpacotiduijjes. Ik bracht ze onder in een ruime gezelschapsvolière waarin zich ook rode kardinalen, roodoor buulbuuls, rode kroonvinken, dwergweertjes en sint helena-fazantjes bevonden.

Voordat de duifjes de beschikking hadden over een nestkastje, lag het duivnetje al verschillende eieren. Kort daarna heb ik een harzernestkastje in de volière opgehangen waarin ze al spoedig begonnen te nestelen met als resultaat twee witte eieren. Enkele dagen nadien bleek mij dat de eieren onbevruucht waren. Het tweede broedsel, dat al weer kort na het eerste volgde, was wel bevrucht en de twee jongen zijn goed uitgekomen. Ze groeiden goed en een van de twee vloog op een leeftijd van twee weken uit. Het andere jong bleek dood

te zijn gegaan. Bij observatie van dat jonge ontdekte ik dat het kennelijk was doodgepikt. Rees toen de vraag wie de dader zou zijn, immers verschil-

Tekst: H. Koning
Foto: H. Bielfeld

lende vogels die in de volière waren gehuisvest zouden daar best voor in aanmerking kunnen komen. De twee jongen van het derde broedsel waren eveneens geen lang leven beschoren en anderhalve week oud waren ook die twee doodgepikt. Het vierde broedsel verliep precies hetzelfde alleen één van de jongen heb ik toen kunnen redden en apart gezet. Inmiddels was ik er wel achter gekomen dat het doffertje de schuldige bleek te zijn. Al met al lever-

de 1984 mij twee jonge talpacotiduijjes op maar daarnaast ook enkele nare ervaringen. Niettemin moet worden gezegd dat je van al die ervaringen veel leert en misschien van de nare wel het meest.

Als voedsel verstrekt ik een normaal zaadmengsel voor tropen en eivoer. Toen de oudervogels jongen hadden namen ze duidelijk veel onkruidzaden op en gebroken mais.

Talpacotiduijjes zijn ongeveer 19 cm groot. Hun relatief wat lange staart doet ze vaak groter lijken. Bij uitgeruide exemplaren is het verschil tussen doffertje en duivin goed te zien. De duivin is matter van kleur en de grijze bevedering aan de bovenkop van de doffer ontbreekt bij de duivin. Ze broeden ongeveer 12 dagen en de jongen groeien vaak erg snel. Vandaar dat je al vroeg moet proberen om ze te ringen.

gen hebben als de bekende Californische kuifkwartel zien we toch duidelijk verschillen.

Om te beginnen is de kleur veel blauwer en de kuif is breder en staat naar achteren gericht. Het lijkt meer op een helm!

De hanen hebben een kastanje bruine buik. Er zijn echter ook diverse hennen die ook wat (soms meer of minder) bruin hebben, vooral bij de ondersoort Cantano gasruis is dit het geval. De nodige kruisingen tussen de verschillende ondersoorten zorgen voor de nodige verwarring!

Huisvesting

Ook voor deze kwartel geldt een minimum hokmaat van 1,25 x 1,25 m. Het hok moet goed schoon te maken zijn i.v.m. het voorkomen van worminfecties en van Black-head, waar ze erg gevoelig voor zijn. Het liefst gaan ze 's nachts om-

hoog om een slaapplek te zoeken. Een zitstok zal dan ook op prijs gesteld worden.

Bedenk wel, dat een buitenvolière de dieren een prima conditie geeft, maar dat in geval van besmettingen de ren moeilijk schoongemaakt kan worden!

Voeding

Hoewel de Blauwschubbenkwartel geen extreme eisen aan zijn voeding stelt, moeten we er toch rekening mee houden, dat zijn behoefte aan dierlijke eiwitten toch wat groter is dan van de eerder genoemde soorten als b.v. de Californische kuifkwartel.

Op basis van opfokkorrel II, aangevuld met wat milietzaden is prima, maar in de broedtijd en bij de opfok van de jongen dienen we wat insecten bij te voeren. Alles met mate geldt ook hier! Gedacht kan worden o.a. aan meelwormen en mierenpoppen.

Fokkerij

Het is mogelijk om bij één haan meerdere hennen te plaatsen, maar de meeste worden paarsgewijs gehouden en dat gaat prima!

De eitjes zijn geelachtig van kleur met hele kleine spikkeltjes. De broedtijd is 23 dagen en de kuikens zijn goed op te fokken met een kuikenopfokmeel aangevuld met extra dierlijke eiwitten b.v. in de vorm van mierenpoppen of geknipte meelwormen. Let in de opfokperiode vooral op de reeds eerder genoemde ziektes! Houdt de hokken schoon en droog!

Ook deze kwartels kunnen als ze schrikken behoorlijk stinken. Binnen houden is dan ook niet direkt aan te raden!

Het bij elkaar plaatsen van jonge kwartels van verschillende leeftijden moet afgeraden worden i.v.m. het dan regelmatig optredende kannibalisme! De ringmaat is 6 mm.

STOFWISSELING VAN DE VOGELS

door Prof. dr. Anth. Stolk

Zoals bekend is de mens er nooit in geslaagd om zich met behulp van bewegende vleugels uitsluitend met eigen spierkracht in de lucht te verheffen. De vleugels zouden zo groot moeten zijn om het zware menselijke lichaam te kunnen dragen, dat de kracht van de borstspieren daartoe volkomen ontoereikend is. Vogels beschikken over beter aan dit doel aangepaste organen. Bovendien hebben ze een stofwisseling, die het vliegen op eigen kracht mogelijk maakt.

Vogels hebben een intensieve stofwisseling, wat al kan blijken uit de hoge lichaamstemperatuur. In vergelijking met de zoogdieren en de mens hebben vrijwel alle vogels (en in het bijzonder de kleine soorten) onder volkomen normale omstandigheden temperaturen, die bij ons zonder meer op koorts zouden wijzen. De temperaturen van niet-vliegende vogels schommelen tussen 37 en 39 graden Celsius en bij andere (zelfs bij geringe inspanning) tussen 40 en 42 graden Celsius: een heel verschil met de 36 tot 38 graden Celsius van de zoogdieren en de mens. Bij enige inspanning stijgt de lichaamstemperatuur van de vogels zelfs nog hoger.

Een dergelijke hoge temperatuur wijst op een intensieve stofwisseling, die op allerlei manieren afhankelijk van de lichaamsgrootte is en bovendien ook van de omgeving. Vooral de verhouding van de totale levende massa tot de warmte-afgeevende oppervlakte is bij warmbloedige dieren van groot belang. Naar verhouding heeft een kleine vogel een groter oppervlak dan een overigens volkomen gelijkvormige grotere verwant. Zoals bekend heeft van twee bollen de kleinste naar verhouding het grootste oppervlak. Hieruit volgt dat van twee gelijkvormige warme lichamen het kleinste dus ook meer warmte aan zijn omgeving zal afstaan.

De gemiddelde afmetingen van de vogels zijn vrij gering. Om zich in de lucht te kunnen verheffen, moesten ze noodgedwongen wel klein blijven. Voor de momenteel levende vogels ligt de grens bij ongeveer vijftien kilogram. Vliegen blijkt boven die grens niet meer mogelijk te zijn.

Daarentegen worden onder de zoogdieren heel wat zwaardere vormen aangetroffen. Onder die landdieren behoeven wij dan slechts aan de olifanten te den-

ken, die in het verleden de nog grotere mammoeten als verwanten hebben gehad. Met de zoogdieren vergeleken behoren de vogels dan ook tot de dwergen onder de gewervelde dieren. Is het natuurlijke warmteverlies van kleine vormen zo groot, dan wordt er van de stofwisseling vanzelfsprekend veel gevergd. Hierdoor moet immers de lichaamstemperatuur op de vereiste hoogte worden gehouden. Voor de kleinste vogelsoorten blijkt dit het sterkst te gelden. Zeer in het bijzonder voor kolibries bijvoorbeeld.

Hebben wij het over zoogdieren en vogels, dan gebruiken wij gewoonlijk de term warmbloedig. Een zonnende slang of hagedis is op dat moment ook warmbloedig. Door een grote zeebewoner als de tonijn worden tijdens de lange zwemtochten als gevolg van zijn spierarbeid temperaturen geproduceerd, die tot tien graden boven die van het omringende water liggen.

Het water heeft in de Middellandse Zee temperaturen van 23 tot 24 graden Celsius en daar bereikt zo'n zogenaamd koudbloedig dier dus lichaamstemperaturen, die gelijk zijn aan de laagste waarden die bij zoogdieren worden aangetroffen.

Spreekt men over warmbloedige dieren, dan doelt men vooral op hun vermogen om dank zij het reguleringsvermogen van het zenuwstelsel de lichaamstemperaturen binnen nauwe grenzen op vrijwel constant niveau te houden. De termen warm- en koudbloedig kunnen dan ook beter worden vermeden. Het is beter om over dieren met een wisselende of constante lichaamstemperatuur te spreken.

Gecomplieerde reacties van het zenuwstelsel zorgen bij vogels ervoor dat de temperatuur nauwkeurig binnen de hiervoor genoemde grenzen gehandhaafd blijft. In rusttoestand (vooral in de

nacht bijgevolg) bedragen de temperaturen daarbij 39 tot 41 graden Celsius. De karakteristieke nachtvogels (zoals uilen bijvoorbeeld) houden wij hier voor het gemak maar even buiten beschouwing. Zijn ze overdag echter voortdurend actief, dan blijken ze bij dezelfde vogels echter tot 40 tot 43 graden Celsius op te lopen. Deze beschouwingen gelden overigens voor vogels die kunnen vliegen, zodat struisvogels, rhea's, emoe's en casuarissen hier buiten beschouwingen moeten worden gelaten.

Warmbloedigheid wordt in de eerste plaats mogelijk gemaakt door het hart. Dit de bloedsomloop onderhoudend orgaan is bij de vogels groot. Het hart van een vogel blijkt aanzienlijk meer te wegen dan dat van een even groot zoogdier. Dat van een kleine vogel blijkt naar verhouding zwaarder dan dat van een grote vogel te zijn. Zo is het ook absoluut geen bijkomstige toevalligheid, dat het hart van een kolibrie, waarvan de kleinste soorten niet meer dan twee gram (!) wegen, in verhouding tot het lichaamsgewicht het grootste is dat bij vogels wordt aangetroffen.

Toch moeten er voor het verkrijgen van de warmbloedigheid nog meer organen in het spel zijn, want alleen met een krachtige pomp voor de bloedcirculatie komt men er absoluut niet. Het moet ook wel degelijk mogelijk zijn om de voortgebrachte lichaamswarmte te beheren door de productie daarvan naar behoefte te verminderen of op te voeren. Zo moet warmteverlies kunnen worden beperkt, als het de vogel in een gevaarlijke situatie dreigt te brengen, of er dient warmte te kunnen worden afgegeven als dit onder bepaalde omstandigheden nodig is.

Uiteraard blijkt het vermogen om warmte te kunnen produceren vooral afhan-

ysel

De

kelijk van de voeding te zijn. Vanzelfsprekend ontstaat er ook warmte door beweging, maar die beweging is al even zeer afhankelijk van de opgenomen voedingsstoffen. Heeft hij maar tevoren voldoende kunnen eten, dan kan een kleine vogel zelfs de strengste winternacht overleven.

Denk vooral niet gering over de geleverde prestaties van zo'n diertje: die blijken immers werkelijk opmerkelijk te zijn. Zijn lichaam moet bij een temperatuur van tien tot twintig graden Celsius onder nul een temperatuurverschil van vijftig tot zestig graden overbruggen. Hij is daartoe inderdaad in staat, tenzij de vogel het zonder voedsel moet stellen en met een lege maag de nacht in gaat. Deze noodzaak tot handhaving van de lichaamstemperatuur schept in het hoge noorden nog grotere problemen dan in onze streken het geval is. Geen wonder dan ook dat het hart van vogels, die ook de wintermaanden in het noorden doorbrengen, aanzienlijk zwaarder is dan op onze breedte. Het hart van een huismus maakt in onze streken ongeveer 1,3 procent van het lichaamsgewicht uit. Bij een Russische huismus is dit 1,6 procent of eventueel nog iets meer. Als er maar voldoende voedsel aanwezig is, kan een in de poolstreken levende vogel bij wintertemperaturen van vijftig tot zestig graden Celsius onder nul zijn lichaamstemperatuur op 42 graden Celsius handhaven. Een temperatuurverschil van negentig tot honderd graden Celsius wordt daarbij bijgevolg overbrugd.

De handhaving van de lichaamstemperatuur blijkt zo belangrijk te zijn, dat hij zelfs invloed heeft op de afmetingen van de vogels in uiteenlopende geografische gebieden. De exemplaren van dezelfde soort zijn in het noorden gemiddeld wat zwaarder en groter dan in het zuiden. Zo weegt een zuidoepese kerkuil ongeveer 280 gram, maar in het noorden levende individuen vaak meer dan vierhonderd gram. Een middeneuropese raaf weegt ongeveer driehonderd gram, maar IJslandse raven blijken gemiddeld 1750 gram te wegen. Men treft van dezelfde soort in het laagland wat kleinere vormen aan dan in de bergen. Ongetwijfeld is ook hier het voordeel van een naar verhouding geringere oppervlakte ten opzichte van de inhoud, van doorslaggevend belang. Bij warmbloedige dieren (de mens inbegrepen) worden allerlei mogelijkheden aangetroffen om de warmte af te geven of juist aan te trekken. Hierbij speelt bij vogels het verenkleed uiteraard een

belangrijke rol. De implanting van de veren is zodanig, dat ze enigszins kunnen worden bewogen. Daardoor kunnen ze zodanig over elkaar worden gelegd, dat een beschermende luchtlag ertussen wordt ingesloten. De isolerende werking daarvan blijkt dezelfde als die van dubbele glasramen te zijn: er treedt een sterke beperking bij de afgifte van warmte op.

De veren kunnen echter ook worden opgezet, zodat koude lucht tot op de huid kan doordringen.

Bij vogels komt geen warmteregulering voor, die bij ons zo vertrouwd is: zweet kunnen ze helemaal niet. Dit blijkt slechts enigszins via de slijmvliezen in de bek mogelijk te zijn. Bij grote warmte kunnen vogels dan ook vaak met een wijd-opengesperde snavel zitten hijgen waardoor enige afkoeling ontstaat. Honden hebben slechts weinig zweetklieren en daar kunnen wij dan ook hetzelfde zien.

Over strenge winterkou gesproken! In dit opzicht blijken er van soort tot soort (afhankelijk van de levensgewoonten) nog grote verschillen te bestaan. In het hoge noorden leven sneeuwhoenders bijvoorbeeld vaak onder een dikke sneeuwlaag, waarin ze lange gangen graven en een overvloed aan bevroren bessen kunnen vinden. Ze profiteren als het ware van een natuurlijke diepvries.

De problemen zijn hier heel wat minder dan waarmee een vogel van dezelfde grootte te kampen heeft, die zich boven het sneeuwdek in een zware sneeuwstorm moet zien te handhaven.

Met generaliseren dient men altijd voorzichtig te zijn. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit het volgende voorbeeld, dat ons middenin het vraagstuk van de stofwisseling plaatst. Tot voor enige tientallen jaren was men ervan overtuigd, dat vogels geen gebruik maken van de voor sommige zoogdieren zo doelmatige mogelijkheid om de moeilijkheden van een strenge winter door een winterslaap te overwinnen. Zo is de winterslaap bij vleermuizen bekend, alsook bij een groot aantal knaagdieren en egels.

De vogeltrek waarbij talloos veel zwermen in het najaar naar het zuiden gaan, heeft vanzelfsprekend nog de veronderstelling gesteund, dat die vogeltrek in bepaalde opzichten een compensatie betekent voor het probleem, dat door sommige zoogdieren op een heel andere manier wordt opgelost. Winterslaap voor sommige zoogdieren bijgevolg en najaarstrek voor een groot aantal vogelsoorten. Inmiddels is echter bekend ge-

worden, dat de zaken toch nog wat ingewikkelder zijn dan men aanvankelijk meende. Volwassen gierzwaluwen kunnen (indien nodig) vijf dagen zonder voedsel in leven blijven. Nestjongen van deze soort kunnen minstens negen dagen zonder voedsel. Merkwaaardigerwijs verkeren ze dan in een lichamelijke toestand, die sterk aan winterslaap doet denken, zonder dat de dieren hiervan enig nadeel ondervinden.

Dezelfde prestaties (en dit is voor ons vogelliefhebbers bijzonder belangwekkend) worden bij Afrikaanse muismogels en sommige kolibries gezien. Het aardige hiervan is dat genoemde soorten verwant aan de gierzwaluwen zijn. Kolibries kunnen in slecht-weerperiodes in een soort slaaptoestand geraken, waarbij de lichaamstemperatuur minstens tien graden Celsius daalt.

In 1948 werd in Noord-Amerika een nachtzwaluw ontdekt in rotsholen, waarvan de temperatuur niet beneden 17 graden Celsius daalde. De dieren verkeerden in een soort verstijvingstoestand, waarbij de lichaamstemperatuur tot achttien of negentien graden Celsius daalt. Zelfs nog lagere temperaturen werden er gemeten.

Een uitzonderingsgeval bijgevolg, dat nog niet gelijk mag worden gesteld met het in slaaptoestand overwinteren van zoogdieren, zoals bijvoorbeeld de alpenmarmotten ons laten zien. In het geval van de nachtzwaluwen gaat het hier meer om de overbrugging van korte periodes, waarin de levensomstandigheden zeer ongunstig en waarop dan met een soort verstaringsstoestand wordt gereageerd. Die is gewoonlijk slechts kort en neemt bijvoorbeeld een halve dag in beslag. Bij de stofwisseling kan in die periode een sterke remming worden geconstateerd.

Genoemd verschijnsel is bij gierzwaluwen geconstateerd, alsmede bij nachtzwaluwen, kolibries en muismogels. Dit zijn interessante vogelgroepen, die een bepaalde verwantschap vertonen, waarvan de bijzonderheden en details nog niet precies bekend zijn. Men kan zich natuurlijk afvragen of hier sprake is van een gemeenschappelijke erfenis van een reptielachtige voorouder, waarbij een sterk-wisselende lichaamstemperatuur nu eenmaal regel is.

Sinds oude tijden duiken telkens weer verhalen van overwinterende zwaluwen op. Het moet niet uitgesloten worden geacht dat die verhalen voor bepaalde plaatsen en onder bepaalde omstandigheden misschien een kern van waarheid bevatten. Overigens moet de

voedsel

waarheid hier nog aan het licht worden gebracht.

De Griekse wijsgeer en natuuronderzoeker Aristoteles vermeldde in de vierde eeuw vóór Christus al dat zwaluwen in de winter bescherming zoeken in rotspleten. In de zestiende eeuw is die opvatting sprookjesachtig vervormd en beweerde men dat zwaluwen de wintermaanden doorbrachten door in de modder van warme moerassen weg te kruipen. De grote Zweedse plantkundige Linnaeus was in 1766 die mening nog toegedaan.

Inmiddels zijn er uitgebreide ringonderzoekingen over de trek met zwaluwen gedaan. De resultaten daarvan geven weinig steun aan de veronderstelling van Aristoteles. Het is noodzakelijk dat wij open blijven staan voor nieuwe inzichten en ervan doordrongen zijn dat natuurverschijnselen vrijwel altijd veelvormiger zijn dan in het algemeen wordt verondersteld.

De lichaamstemperatuur is het opvallendste produkt van de stofwisseling van de vogel. Overigens verdienen ook de eigenlijke stofwisselingsorganen ruimschoots onze aandacht. Voor een dier dat de lucht in wil gaan, is het belangrijk om een naar verhouding lichte snavel te hebben in plaats van het zware gebit en de massieve kaken, die zo karakteristiek voor de mens en de zoogdieren zijn. De snavels van sommige vogelsoorten maken weliswaar ook een massieve indruk: bij de neushoornvogels en de toekans bijvoorbeeld. Ondanks hun omvang zijn deze vaak bontgekleurde snavels opmerkelijk licht van gewicht. Heeft men zo'n snavel in de hand, dan gelooft men zijn ogen niet. Het lichte gewicht van die omvangrijke snavels is een direct gevolg van de sponsachtige bouw.

Het gebit van een zoogdier heeft een kauwfunctie. Bij de vogels wordt die functie overgenomen door de krachtige spiermaag, die van binnen met hoornachtige uitstulpsels is bekleed. Deze worden voortdurend vernieuwd en soms vormen ze een soort kammen, die bijzonder geschikt zijn om het harde voedsel behoorlijk fijn te malen. Een krachtige maag wordt vooral bij zaadeters aangetroffen. Dit is de zogenaamde spiermaag, die om zo te zeggen de centrale vormt van de spijsvertering. Tussen de spiermaag en de snavel wordt een soort voormaag aangetroffen, waar krachtige spijsverteringssappen worden uitgescheiden. Uit de achter de maag gelegen dunne darm worden gal en spijsverteringssappen naar de maag

gevoerd. In de vogelmaag worden niet zelden steentjes aangetroffen, die samen met de krachtige maagwand voor het vermalen van het voedsel zorgen. Zelfs stukjes metaal kunnen hier worden gevonden.

Bij een groot aantal vogels komt een omvangrijke krop voor, waarin tijdelijk voedsel kan worden opgeslagen. Dit blijkt niet alleen bij zaadeters het geval te zijn, maar ook bij een groot aantal viseters. Door de spijsverteringsklieren wordt het overige gedaan. De lever van de vogels is heel wat groter dan die van zoogdieren van dezelfde afmetingen. De daar ter plaatse gevormde gal komt door twee gescheiden gangen in een darmboog terecht. Daar gaat ook het uitscheidingsprodukt van het pancreas of de alveesklier heen, die (afgezien wat functie en ligging betreft) kan worden vergeleken met de twaalfvingerige darm van de mens. Opmerkelijk is dat al die belangrijke organen zoals ingewanden, lever en maag in een kleine ruimte zijn samengedrongen: ze blijken zich bij de vliegende vogel precies op het zwaartepunt te bevinden.

Bij de zoogdieren en de mens speelt de dikke darm een belangrijke rol bij de spijsvertering, maar bij de vogels komt die niet voor. Wel worden bij verschillende vogelgroepen twee langgerekte blinde darmen aangetroffen, die bij de overgang van de dunne darm in de einddarm uitmonden. Hun rol bij de spijsvertering mag zeker niet worden onderschat.

Merkwaardigerwijs krijgt men de indruk dat de blinde darmen vooral bij oudere vogelgroepen voorkomen. Ze hebben verschillende functies, maar de belangrijkste daarvan schijnt te zijn om eiwitten en water aan het voedsel te onttrekken. Ze helpen ook mee om allerlei zaden en ruwe vezels te verteren. De ontlasting die uit deze blinde darmen afkomstig is, blijkt een speciale, opvallende stank te hebben.

Vermeldenswaard is dat bij vogelsoorten, die zich in hun ontwikkeling het verst van het oorspronkelijke grondplan hebben verwijderd, de blinde darmen zo goed als verdwenen zijn: het zijn daar kleine aanhangsels met een geheel andere functie geworden. Ze blijken de taak van de organen van het lymfatenstelsel overgenomen te hebben.

Papegaaien worden in het algemeen als bijzonder hoog ontwikkeld beschouwd en daarom is het ook opmerkelijk dat bij hen de blinde darm geheel verdwenen is. In plaats daarvan vindt men bij hen op

dezelfde plaats in het darmweefsel een ring van merkwaardige organen, die een grote overeenkomst met onze lymfklieren vertonen.

De stofwisseling verloopt bij vogels met grotere snelheid dan bij zoogdieren. Geeft men aan een kanarie en een muis elk honderdvijftig gram voedsel (rijst, korrels bijvoorbeeld), dan heeft de muis dit in zeven uur verteerd. De kanarie heeft er slecht 2½ uur voor nodig. Het arbeidsvermogen van de darmen is bij het vogeljong bijzonder groot: ieder die wel eens geprobeerd heeft om jonge vogels kunstmatig groot te brengen, weet daarvan maar al te goed mee te praten.

Door de vogel trek, die het hele organisme van de vogel ingrijpend beïnvloedt, wordt ook de stofwisseling totaal veranderd, al is dit vanzelfsprekend zeer moeilijk nauwkeurig te meten. Veel van de energie van de vogels wordt in de broedtijd gevraagd. Reserves kunnen vrijwel niet worden gevormd. Voordat de trekvogels hun grote reis beginnen, worden echter door hen grote vetreserves aangelegd. Door inwendige prikkel wordt dat allemaal geregeld, maar dit is slechts een algemene conclusie: de juiste aard daarvan moet nog nauwkeurig in details worden onderzocht.

Door kleine vogels van huismusgrootte wordt tijdens de trek soms twintig tot dertig procent van het lichaamsgewicht verloren, wanneer ze bijvoorbeeld door tegenwinden ver boven de zee afdriven. Het lichaam slaat echter tijdens enige rustdagen onmiddellijk nieuwe reserves op, waardoor spoedig een voortzetting van de trek wordt mogelijk gemaakt. Vangt men zulke vogels voor onderzoek, dan kunnen deskundigen op grond van de lichamelijke toestand precies uitmaken of de vogel een rustpauze van enige dagen heeft gehad om zich op de verdere tocht voor te bereiden, of dat hij juist over zee is gearriveerd.

Wat voedsel betreft worden bij vergelijking met de andere grote groep van de warmbloedigen (de zoogdieren en de mens) veel punten van overeenkomst geconstateerd. In beide groepen worden karakteristieke vlees- en viseters aangetroffen. Insekten en zaden blijken zowel voor de zoogdieren als de vogels belangrijke voedingsmiddelen te zijn. Van één der belangrijkste voedselbronnen van de zoogdieren (bladeren van bomen, gras van weiden en steppen) wordt echter door de vogels vrijwel geen gebruik gemaakt. Vogels voert men in de winter nu eenmaal geen hooi,

De

voedsel

zoals dit bij groot wild wordt gedaan. Hier dus een belangrijke voedselbron, waarop alleen de zoogdieren zich blijkbaar hebben gespecialiseerd. Boshoenders eten echter nogal wat bladeren en knoppen en zelfs naalden van jennen en sparren. Een groot aantal watervogels graast op waterplanten, waarbij de gelijktijdig opgenomen hoeveelheid dierlijk voedsel vrij aanzienlijk is. Het plantaardig voedsel van vogels bestaat echter toch voornamelijk uit ruchten, bessen en zaden en heel wat minder uit jonge spruitsels en knoppen. In de bossen komt men allerwegen vogels tegen, maar zich met bladeren voelende soorten zijn bijzonder schaars. Hoefdieren zijn belangrijke omzeters van plantaardige voedsel, maar die zoeken we bij de vogels vergeefs. Dat er onder de vogels geen echte weidedieren zijn (ganzen die wel gras eten, kun-

nen toch niet zo worden genoemd) is één van de wonderlijkste verschijnselen in de ontwikkeling van de beide groepen warmbloedige dieren. Overigens valt dit des te meer op, omdat deze ontwikkeling in dezelfde periode van de aardgeschiedenis tot stand is gekomen. Het tertiair (2,5 tot 65 miljoen jaar geleden). Ongetwijfeld is hier het ontbreken van een gebit bij de vogels van invloed geweest, alsmede de zo sterk verschillende vorm van de mondholte. De voor een zuiver-vegetarische voeding noodzakelijke lengte van de darm speelt hier ook een niet te onderschatten rol. Een darm-lengte van vier- tot zestmaal de lichaamslengte schijnt voor de vogels wel het maximum te zijn. Wordt overigens slechts bij hoenders aangetroffen en dat blijken opvallend slechte vliegers te zijn. Dat de niet-vliegende

struisvogels, emoe's en rhea's een grote hoeveelheid plantaardig voedsel tot zich nemen, behoeft ons niet te verwonderen. Oplanten en bomen blijken voordeel van de vliegende vogels te kunnen onder-vinden. In sommige gevallen helpen ze immers bij de verspreiding van de zaden en de kruisbestuiving. Ze helpen bovendien om de reusachtige aantallen plantenetende insectenlarven in toom te houden. Onder de vogels komen veel meer insectenetters voor dan onder de zoogdieren: reden genoeg om alleen al uit praktische overwegingen de vogels te vriend te houden. Vogels dragen er in belangrijke mate toe bij dat het evenwicht tussen planten en dieren niet wordt verstoord. Wij hebben daaraan ons bestaan te danken en de aarde haar groene kleed.

NIET ZO!

Jan Kuiper

Op 13 februari 1985 bracht de VOO (zeg maar Veronica) op Hilversum I het programma Klets-kop, hetgeen normaliter gepresenteerd wordt door Annette van Trigt. Ditmaal echter niet, ze was er even tussen uit, als vervangster trad Tineke op.

Als "bekende Nederlander" trad op de bioloog Midas Dekkers, met hem ging Tineke in op het begrip dierenliefde en de raaskvlakken van zo'n liefde. Zomaar een paar punten uit de vraagstelling:

- kun je als dierenliefhebber vlees eten? Nee, eigenlijk niet, maar ieder mens is nu eenmaal ten dele inconsequent, ik ben maar twee jaar vegetariër geweest, aldus Midas.
- hoeveel soorten dieren zijn er wel niet? In de tijd van Linnaeus waren een paar honderd of een paar duizend(!) specimen bekend, later kwam dat op plm. 1.000.000, met mijn collega-biologen samen is dat thans uitgebreid tot plm. 2.500.000, aldus Midas.
- hoe kijk je tegen dierenliefde aan? Tja, mensen houden pas van dieren naarmate die dieren menselijke trekken gaan vertonen, aldus Midas.
- wat vind je dan van vogelliefhebbers met hun vogels in een kooi? Ja, als je nou weet dat notabene in Nederland de grootste vogelliefhebbersorganisatie ter wereld bestaat, met meer dan 40.000 leden, dan zou je best medelijden kunnen hebben met die leden, er is geen enkele reden om het in een kooi stoppen van vogels te rechtvaardigen, aldus Midas.
- Jij kijkt daar dus anders tegenaan? Kijk, als je een echte vogelliefhebber bent dan stap je gewoon op de trein naar Amsterdam, ga

je lekker met iets uit een glas of een kopje te drinken op een terrasje zitten om naar de duizenden spreuuwen te kijken met een verrekijkerje, dan zie je als liefhebber alles wat je wilt zien, zonder kooien en zonder verre reizen te maken, aldus Midas.

- Je hebt ook mensen die voor dag en dauw, weer of onweer, de polder intrekken om vogels waar te nemen, wat denk je daar dan van? Dat zijn geen vogelliefhebbers, dat zijn polderliefhebbers, aldus Midas.
- Maar je hebt ook bijzondere vogels, er zijn toch mensen die duizenden kilometers reizen om die te zien? Ja, dat is zo, je hebt nu eenmaal biologen die pas echt gelukkig zijn als ze een zz-vogel waargenomen hebben, aldus Midas.
- Wat is een zz-vogel? zz staat voor zeer zeldzaam, z is zeldzaam, zzz is zeer zeer zeldzaam, je hebt ook a en aa en aaa, aaa is voorkomend in grote aantallen, aa is veel voorkomend en a is voorkomend, zo'n inschaling is leuk voor verzamelaars, dat heeft met vogelliefhebberij weinig te maken, aldus Midas.
- Hoe sta je tegenover dierenbegravingen? Als je nou echt verdriet wilt zien moet je daar eens heengaan, lezen wat er allemaal op de stenen staat, dat is veel echter dan bij mensen het geval is, daar is een begrafenis met zoveel rituelen omgeven dat echt en onecht niet van elkaar te onder-

scheiden zijn, op een dierenbegraving tref je dat niet aan, aldus Midas.

Er van uitgaand dat dhr. M. Dekkers zijn biologiestudie voltooidde waar dat moet, op een universiteit dus, zou tenminste enige wetenschappelijke zorgvuldigheid verwacht mogen worden van hem. De door hem gegeven antwoorden wijzen in een totaal andere richting, hij generaliseert in ongezonde mate. De biologiestudie omvat o.a. determineren, populatie-onderzoeken, prepareren, genetisch onderzoek, weefselonderzoek, alles met levend (dan wel levend geweest) materiaal. Dhr. Dekkers zou nooit bioloog geworden zijn als de feiten, verzameld door gedreven mensen, niet ter beschikking waren geweest. Kijk naar het mezenonderzoek van Tinbergen, niet tot stand gekomen op een Amsterdams terras, kijk naar de ploetersaars (met soms laarzen aan) die al wat leeft en groeit catalogiseren, kijk naar de realiteit. De door dhr. Dekkers bedoelde organisatie heet NBvV, de vogels binnen deze organisatie zitten inderdaad in kooien en voliëres; MAARRR... veel meer dan de helft van de gehouden vogels komt in de natuur niet voor en daarnaast is een biotoop voor vrijwel alle gehouden vogels een onbekend begrip. Nee, het programma Klets-kop is best leuk, als en indien het programma verwordt tot Kletskoek in Klets-kop hoeft het van mij niet meer.

De

Viburnum

Bloeiende Viburnumtakken in huis betekenen voor velen dat de winter echt voorbij is. Niets plezieriger immers dan je kamer of werkkruimte een vleugje lente te geven door hem te versieren met takken Viburnum, die in de volksmond ook 'sneeuwbal' worden genoemd. De Viburnum komt voor in de gematigde en de subtropische gebieden van het noordelijk halfrond. Het geslacht is tamelijk uitgebreid. De meeste witte bloemen lijken wel op de bloemen van de Hydrangea (Hortensia), maar ze zijn wat kleiner. De takken die nu volop worden aangeboden worden zijn meestal afkomstig van de Viburnum opulus 'roseum'. De bolvormige bloemen zijn aanvankelijk groen en worden later wit. Breek de stelen van Viburnum niet af en sla ze ook niet plat; dit gebeurt helaas nog geregeld en komt de houdbaarheid niet ten goede. Gebruik een scherp mes, snij ze schuin af en gebruik heestertakkenvoedsel. Op deze wijze hebt u nog lang plezier van deze fleurige voorjaarsbloeiers.

Bron: Bloemenbureau Holland

NIET VOOR NIETS

staat de heer H. Borgmeier zo trots bij zijn **WOLRO ELEKTRONISCHE LUCHTREINIGER**

De heer Borgmeier is woonachtig in Zwolle aan de Pepermuntweg 22 - telefoon (038) 221067 en werkt al geruime tijd met de LUCHTREINIGER.

„Mijn vogels zitten veel beter en ik kweek er geweldig door”

Volgens de heer S. Hiddema, De Kastanje 26 te Bedum - telefoon (05900) 15354 gaat het als volgt: „Sinds ik de LUCHTREINIGER gebruik en dat is al enkele jaren zijn de vogels veel levenslustiger en ik heb betere broedresultaten. Het ruikt veel frisser in het hok”.

De heer van Essen van Vogelkweek Demi te Apeldoorn, (Arnhemseweg 177, tel. 055-424564), werkt ook al geruime tijd met de LUCHTREINIGERS. „Ik gebruik de apparatuur voor de allergie van mijn zoon en voor de schone en zuurstofrijkere lucht bij mijn vogels”.

De luchtreinigers halen STOF, STANK en BAKTERIE uit de lucht.

Is ook uw gezondheid u iets waard, bel dan nu 010-135501 en bestel direkt of vraag het gratis handboekje over luchtreinigen. (5 jaar garantie)

**WOLRO
LUCHTREINIGING**

HARINGVLIET 90
3011 TG ROTTERDAM
010-135501 of 01807-18912

INFORMATIEBON

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

_____ stuks à f. 269,- _____ folders.

Wandelende takken als vogelvoer

Bert van Wijk

Hoewel dit insect tot een van de bekendste onder de insecten gerekend mag worden, is mij uit contacten met kwekers van vruchten en insectenetende vogels gebleken dat dit insect als voedseldier vrijwel onbekend is. Jammer, want dit diertje biedt een aantal voordelen die ons van groot nut kunnen zijn.

Feitelijk is het enige nadeel dat ik weet, dat ze een gevaar voor uw kamerplanten vormen wanneer ze in de huiskamer weten te ontsnappen.

Maar voor mij weegt dit niet op tegen de voldoening van eigen kweek vogels.

Hoewel er nagenoeg niets bekend is over de voedingswaarde van insecten, heb ik met veel moeite kunnen achterhalen dat dit insect rijk is aan chlorophyl en caroteen. Dit zijn bouwstoffen van vitamine A, een vitamine die zowel in meelwormen als in maden geheel ontbreekt (bron: Voedseldieren voor aquarium, terrarium en voliëre, Thieme hobby tips). U ziet dat dit insect een belangrijke bijdrage kan leveren aan het completeren van het voedselpakket. We kunnen overigens de vitaminedaarde nog aanmerkelijk verhogen door ze vlak voor het voeren te laten drinken van water waarin we een vitaminepreparaat hebben opgelost. Doordat we de keus kunnen hebben uit dieren van 1 tot 10 cm zijn ze geschikt voor zowel kleine soorten (b.v. Goudbuikjes) als voor grotere soorten (b.v. Kardinalen). Hoewel deze insecten echt wel redelijke snelheden kunnen bereiken, houden ze dit meestal niet zo lang vol dat ze buiten de voliëre komen. Van veel andere insecten is dit juist een groot nadeel. Het caroteen dat ze bevatten zal bovendien een gunstige uitwerking hebben op de rode kleur, voor zover tenminste in de vogel aanwezig.

De kweek van deze insecten is zeker niet moeilijk (we kweekten ze als schooljongen al). Als algemene stelregel voor de kweek van insecten geldt dat hoe hoger de temperatuur, hoe sneller de ontwikkeling gaat. Een temperatuur van 25 à 30°C is ideaal, maar ook bij lagere temperaturen gaat de kweek, zij

het langzamer, gewoon door. Zorg er wel voor dat de temperatuur niet te lang beneden de 10°C blijft want dan zullen de dieren na zo'n 2 à 3 weken sterven, en ook de eieren komen dan niet meer uit. Als huisvesting voldoet een oud aquarium, dat we goed afsluiten met b.v. muggengaas. Zelf gebruik ik twee afdelingen, één voor de volwassen dieren

Drie wandelende takken (*Carausius morosus*)

en één voor de voedseldieren. Zo kan ik een goed overzicht houden op mijn kweekvoorraad, terwijl het bovendien het schoonhouden van de bakken vereenvoudigt. Ze dragen hun naam met ere en grote exemplaren zijn gemakkelijker te vinden dan dat kleine grut. Als voeding geven we takken met blad van allerlei bomen en struiken, braam, framboos, eik, krent enz. 's Winters kunnen vooral klimop en liguster dienst doen. Wanneer we een ondiep dekseltje met water op de bodem zetten en bovendien éénmaal in de twee dagen met een plantenspuit het zaakje nat spuiten, gaat de rest vanzelf. De takken hebben we, om uitdrogen te voorkomen, uiteraard in een (glazen) pot met water gezet.

De insecten zijn geslachtsrijp op een leeftijd van 5 à 6 maanden. We kunnen dit zien omdat dan de voorpoten rood worden. Ze leggen 3 à 4 maanden lang ca. 10 eieren per dag, die ze eenvoudig op de bodem laten vallen. Af en toe vegen we de eieren samen met de uitwerpselen op en doen ze in een potje in de kweekbak. De eerste eieren komen na 3 maanden uit, de laatste na ca. 8 maanden. Wanneer we dus in juli of augustus extra kweekdieren vasthouden, hebben we in april, mei voldoende voorraad om te kunnen voeren. Tot februari plaatst u de eieren op een plaats waar de temperatuur ca. 10°C is, want in de winter hebben we weinig behoefte aan levend voer.

Veel succes.

De Valkparkiet (deel III)

De Valkparkiet in het wild

De wilde Valkparkiet (*Nymphicus hollandicus*) is, samen met de Grasparkiet (*Melopsittacus undulatus*), de meest algemeen voorkomende Australische vogelsoort. Hij is een uitermate slanke en kwieke verschijning van ca. 30 - 32 cm grootte. Zoals op het kaartje is af te lezen, komt de Valkparkiet in vrijwel heel Australië, het kleinste continent, voor, met uitzondering van de kustgebieden van het noorden, het oosten, het zuiden en gedeeltelijk het westen; op Tasmanië ontbreekt de Valkparkiet doorgaans (we komen er straks nog even op terug), hetgeen immers ietwat vreemd mag worden genoemd, gezien het feit, dat hij een uitermate behendige vlieger is en toch een relatief kleine afstand gemakkelijk zou kunnen overbruggen. Er worden van de Valkparkiet geen geografische ondersoorten onderscheiden, al kan met recht worden gesteld, dat vooral de mannetjes van Queensland opvallend donkerder van kleur zijn dan de rest van de Valkparkieten uit Australië.

Een volgroeide man Valkparkiet is hoofdzakelijk grijsbruin van kleur; de staartwortel en de bovenstaartdekveren hebben een ietwat zilveren gloed. De onderzijde van de staartveren is zwart. De slanke, sterk gespierde vleugels zijn donker grijs, met bijna zwarte of geheel zwarte tinten aan de toppen van de slagpennen. Het kenmerk waaraan een Valkparkiet onmiddellijk te herkennen valt is natuurlijk de gele, gekuifde kop; een kuif die doorgaans opgericht staat, maar ook naar beneden kan worden geslagen, ofschoon dit zelden wordt gedaan, dit in tegenstelling tot de kuif van bijvoorbeeld Kakatoes, die een prachtige graadmeter is van de gemoedstoestand van de vogels! Ook karakteristiek voor de Valkparkiet zijn de orangerode wangen en oordekkingen. De kuif is overigens citroengeel van kleur; de oogiris is zwart. De voorste handvleugelveren en de grote vleugelslagpennen zijn wit. Daarom lijkt het of de vogel een gedeeltelijk witte schouder en vleugel bezit. Snavel en poten zijn leigrijs.

De volwassen pop (wijfje) is onmiddellijk van de man te onderscheiden; zij is opvallend zwakker van kleur en tekening, vooral aan de kop die beduidend grijzer is. De golvende, geel gebandeerde onderzijde van de staart is evenwel uiterma-

te kenmerkend voor het wijfje. Lendon zegt hierover: "Valkparkieten laten een variatie van vleugelstrepen zien; deze variatie bestaat uit vier of vijf geelachtige vlekjes aan de binnenzijde van de vlag van zowel de grote als kleine slagpennen en is zowel bij een volwassen wijfje als in nog onvolgroeide jongen van beide geslachten aanwezig; deze variatie verdwijnt echter bij het volwassen mannetje."

De jonge Valkparkieten lijken erg veel op de moeder en vooralsnog is het erg moeilijk om de geslachten op de kleur van elkaar te onderscheiden. Eerst na ongeveer zes maanden krijgen de jonge mannetjes de citroengele kop, maar het duurt nog eens een half jaar voordat zij geheel zijn uitgekleurd en niet meer van de ouden zijn te onderscheiden.

door Dr. Thijs Vriens
Foto's: K. Immelman en A. Fergensbauer

In het wild leven de Valkparkieten paarsgewijs, in kleine groepjes van 4 - 12 vogels, tot soms groepen van enkele honderden exemplaren. Doordat zij zich voornamelijk op de grond ophouden, zou men snel veronderstellen dat ze uitsluitend op open terrein worden aangetroffen. Dit is echter maar tendele waar. In de stad Adelaide, hoofdstad van Zuid-Australië, heb ik vrijwel heel het jaar door verschillende Valkparkieten in de zogenaamde 'parklands' aangetroffen: grote grasvelden met wat verspreide boomgroepjes, waaronder rustbanken, die vaak driemaal en meer de grootte zijn van een voetbalveld. Ook in de tamelijk dichte bosgebieden heb ik ze veel gesignaleerd, evenals - hoe kan het anders - op de open savannen. Hier is het uitzicht onbelemmerd, althans tendele. Na het regenseizoen kan de beplanting nl. vrij hoog opschieten, waardoor eventuele vijanden erg moeilijk, zomet onmogelijk kunnen worden gesignaleerd. Vandaar, dat de Valken geregeld zullen opvliegen, want door hun snelle vlucht is 'het hazenpad kiezen' voor hen de beste 'verdedi-

ging'. Dikwijls gaan de vogels dan ook naar vaste zit- of uitkijkpunten, gewoonlijk een dikke tak van een oude, bladerloze boom.

Valkparkieten houden zich, als het maar even kan, doorgaans op plaatsen op die niet ver van (zoet) water liggen verwijderd. 's Morgens en (vooral) 's avonds lessen zij hun dorst. De vogels doen dit snel en behendig. Toch schijnt het definitief vastgesteld te zijn, dat Valkparkieten ook geruime tijd zonder water kunnen leven, mits ze natuurlijk geen lange en vermoeiende afstanden behoeven a te leggen; de noodzakelijke vloeistoffen die voor de instandhouding van het lichaam noodzakelijk zijn schijnen de vogels in voldoende mate uit de zaden er het verdere voedsel te halen.

Valkparkieten zwerven vaak van voedselplaats naar voedselplaats; zij zijn duidelijk nomadisch ingesteld in het noorden van Australië en zelfs min of meer trekvogel in het zuiden. Alleen in de broedtijd, als hun woongebied door de rijpende gras meer dan voldoende voedsel biedt, blijven de vogels op één plaats, maar zien er geen been in om soms toch op verrassend grote afstand te gaan foerageren. Ze kunnen in eet voor hen gunstig leefgebied soms geruime tijd blijven en er zelfs meerdere broedsels achter elkaar grootbrengen. Door de natuurlijke aanwas van de groepjes, door de jonge wereldburgers, worden uiteraard de voedselbronnen schaarser, waardoor de jonge vogels wel gedwongen worden zich al het ware van hun ouders los te maken en elders te gaan leven. Vooral als het ouderpaar nog met een broed zit, ziet met de eerder geboren jongen naar elders vertrekken, vooral dan naar gebieden die dicht bij de kust zijn gelegen. Ze kan het gebeuren, dat er Valkparkieten op plaatsen kunnen worden gesignaleerd die vroeger geen Valkparkieten kenden. Het is ook duidelijk dat de totale populatie steeds dichterbij de kust opdringt. Volgens Loeding (1979) zouden momenteel dergelijk trekkende jonge Valken tot in Tasmanië komen ook Prof. dr. Immelman stelt dit reeds in 1962 en het is dus geenszins een verschijnsel van de laatste tijd. Van verschillende kanten heb ook ik vernomen

dat, vooral de laatste jaren, regelmatig jonge Valkparkieten in de eucalyptusbossen rondom Bridgetown in het zuidwesten van Australië zijn gesignaleerd. Een feit is echter wel, dat het overgrote deel van deze jonge vogels van zowel Tasmanië als die uit die genoemde eucalyptusbossen na ca. één tot drie maanden opnieuw terugkeren naar hun geboortegrond of daaromtrent; het is tot op heden een vrij unieke gebeurtenis als de jonge vogels uiteindelijk toch besluiten in het nieuwe woongebied te blijven en tot broeden te komen. Doen zij dit wel, dan ontstaan natuurlijk nieuwe populaties, die uiteindelijk weer tot de algemene instandhouding van de soort meewerken, en dát is vanzelfsprekend een uitermate belangrijke situatie.

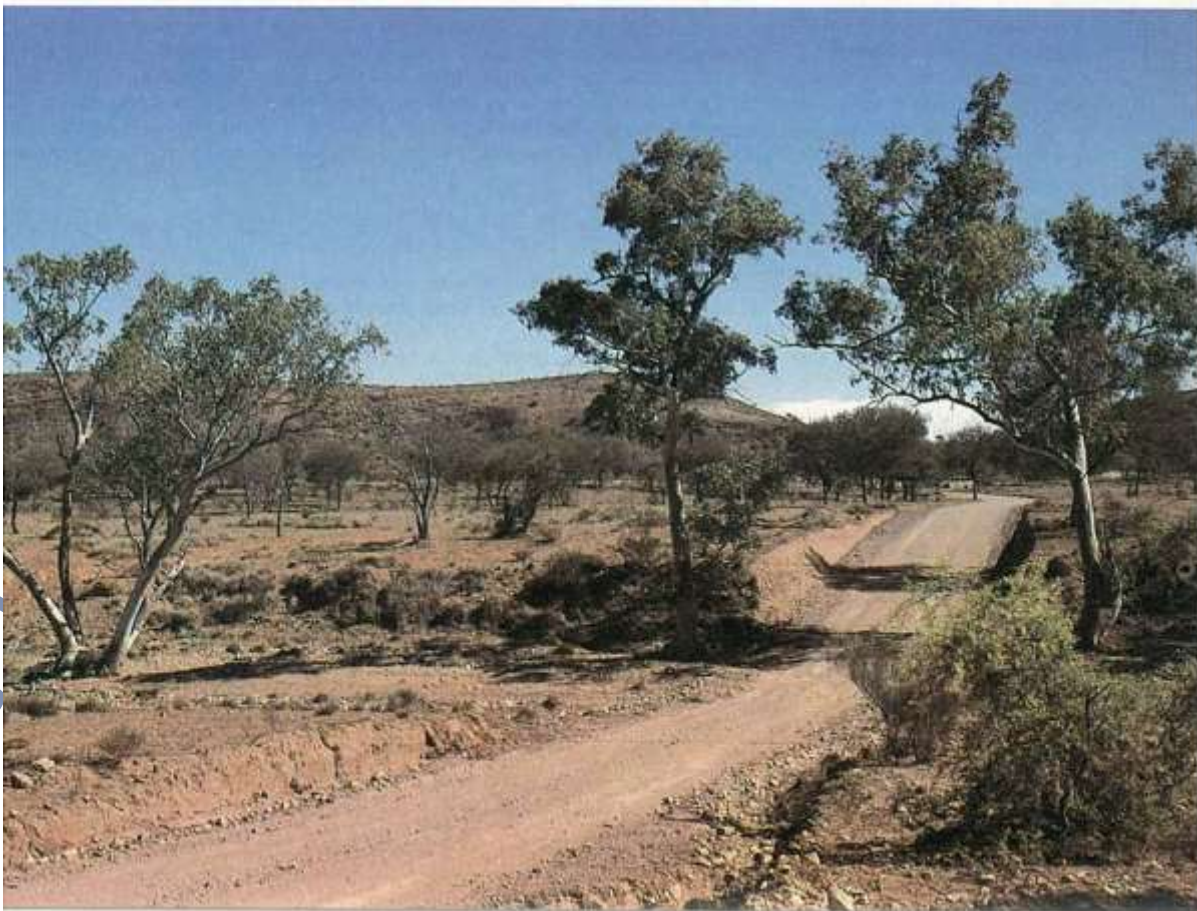
In z'n totaliteit kan men dan ook stellen, dat de Valkparkieten steeds weer naar de kusten opdringen. Door het steeds droger wordende binnenland, waar zich duidelijk een warmer klimaat aan het ontwikkelen is en alwaar dus het water langzaam maar zeker schaarser zal worden, maar daarnaast ook door de rooibouw die de mens op de beboste biotopen van de Valkparkieten pleegt, worden de vogels wel gedwongen dichter naar de kust te gaan. Men kan gerust zeggen, dat de Valkparkiet de

snelste vlieger is onder de papegaaien en parkieten van Australië. De gehele bouw van het torpedovormige lichaam en de lange en slanke, zeer goed gespierde vleugels, maken dit ongetwijfeld ook mogelijk. Als de vogel hoog met sierlijke, maar snelle en gemakkelijke wiekslag overvliegt, beschrijft hij een bijna kaarsrechte lijn. Soms worden

verrassend grote afstanden afgelegd om bij de diverse voedselbronnen te komen en niet zelden gebeurt dit vanaf één vaste zitplaats, die als vertrek- en aankomstplaats geldt. Besluit de vogel om naar de grond terug te keren om opnieuw verder te foerageren, dan gebeurt dit in een loodrechte lijn en... wederom uitermate snel en behendig. Het lijkt of hij als een steen uit de hemel valt; eerst enkele meters boven de grond worden staart en vleugels als de remkleppen van een vliegtuigvleugel uitgespreid. Immelmann stelt dat de witte vleugelband waarschijnlijk een goed herkenningskenmerk is om de vogels uit een bepaalde groep bijeen te houden. Tijdens de vlucht of terwijl ze aan het eten zijrlaten de Valkparkieten voortdurend een zacht, aangenaam, twee lettergrepen tellend 'quill-quill' horen. Wanneer de vogels laag overvliegen zijn de gele kop van het mannetje of het geel in de staart van de pop heel duidelijk waar te nemen.

Ofschoon Valkparkieten voor het grootste deel van de dag op de grond foerageren, kan men werkelijk niet zeggen dat zij nu ook uitgesproken bodembewoners zijn. Ook in struiken en bomen zoeken zij zeer vaak naar lekkers: zaden, bloesem, nectar, insecten. Zoeken

osel

De l

ze voedsel op de grond, dan zullen zij ook regelmatig opvliegen om de omgeving te verkennen. Door hun grijze kleur zijn ze overigens voor roofvogels – één van hun belangrijkste vijanden – een erg moeilijke prooi, ware het niet, dat zij 'onder het eten' niet eens de snavel kunnen houden en dus door hun onophoudelijk gesnater voortdurend de aandacht naar zich toetrekken. Overvliegende Valkparkieten e.d. worden dan ook vaak door het gesnater aangetrokken en voegen zich dan bij de foeragerende groep op de grond. Horen de Valken een verdacht geluid dan gaan ze onmiddellijk op de wieken en strijken neer op de al eerder genoemde min of meer vaste uitkijkpost in een boom. Is alles na verloop van een grondige inspectie weer veilig, dan gaan ze opnieuw naar de bodem. Dreigt er inderdaad gevaar, dan gaan ze in een snelle vaart er vandoor. Heel erg schuw en op hun qui-vive gedragen zij zich op de drinkplaatsen. Alvorens ze hun dorst lessen, cirkelen zij eerst verschillende malen boven het water en langs de oevers, om er zich van te vergewissen dat alles inderdaad veilig is. Dan gaan ze op hun typerende, snelle manier naar beneden en belanden in ondiep water; nooit zag ik Valkparkieten aan de waterkant (op de oever dus) staan om hun dorst te lessen. Na enkele haastige slokjes stijgen ze weer op, cirkelen enkele malen boven het water en dalen opnieuw neer om wat te drinken. Soms zag ik vogels die haastig enkele slokjes namen en binnen enkele seconden (u leest het goed!) weer verdwenen, soms

ook vlogen ze direct na aankomst weer weg om voor mij onbekende redenen, al zal er ongetwijfeld wel ergens gevaar hebben bedreigd – zonder dus daadwerkelijk gedronken te hebben. Overigens houden Valkparkieten erg van regenbaden; ook heb ik ze zich kostelijk zien vermaken in de spray van een gazonsproeier op een van de parklands in Adelaide. Hierop aansluitend citeer ik graag wat Dr. George A. Smith zegt: "Wanneer de regens beginnen te vallen, en wel heel in het bijzonder na een droogteperiode, zal de Valkparkiet in opperste opwindning rondvliegen en zijn vluchtroep **weel weel** laten horen. Zij gaan op een tak zitten met de vleugels en staart uitgespreid om aldus de vallende regendruppels op te vangen, ja ze hangen zelfs onderste boven om zo de weinige nog droge lichaamsplekjes nat te laten regenen. Al dit gefladder, al deze verschillende houdingen en het geschreeuw dat ermee gepaard gaat lijken veel op het wilde, opgewonden spel van aan hun lot overgelaten kinderen die buiten het gezichtsveld van hun ouders, een prachtige modderplas hebben ontdekt om in te spelen. Zijn de Valkparkieten eenmaal drijfnat, dan gaan ze zich op een tak drogen en pluimen niet alleen zichzelf maar ook de kop van hun partners. Al dit opgewonden gefladder en het telkens veranderen van houding zetten doorgaans de mannetjes aan tot een dolle, seksuele paardrift. Ze beginnen voor de popjes te zingen en brengen hun **wher-wetit** en **were-it, were-it, were-it**-geroep ten beste. Dit begint langzaam, maar neemt

geleidelijk in snelheid toe. De man zal daarbij ook beginnen met naar geschikte nestholten te zoeken, steeds vergezeld door z'n wijfje. Als de regens lang genoeg aanhouden zullen deze dagelijkse activiteiten het paar aansporen in alle ernst aan gezinsuitbreiding te denken".

Valkparkieten zijn het meeste op hun gemak, zijn in hun gedragingen het rustigste, als ze tussen de takken van de eucalyptusboom de omgeving in zich opnemen voor mogelijk gevaar. Inderdaad vallen de vogels dan niet of nauwelijks op. De grijze eucalyptusschors met de witte vlekken (waar de bast is weggevallen) biedt een uitstekende camouflage en dus een perfecte bescherming. Overigens lijken de vogels zich hiervan ook bewust, want ze laten mens en dier tot op enkele meters van hun uitkijkpost naderen.

De meeste vogels die ik op deze manier observeerde zaten in de lengte op de tak i.p.v. dwars. En deze takken behoeven zeker niet altijd vol bladeren te zitten, want ook in bladerloze bomen konden wij de Valken vinden! Over 'zeker zijn van hun zaak' gesproken!

Door enkele vogelparen te ringen werd het me duidelijk, dat de Valkparkieten, althans voor één broedseizoen, trouw aan elkaar blijven. Buiten de broedtijd – we merkten het al op – opereren ze doorgaans in kleine groepjes, en is het niet helemaal duidelijk of de koppels ook dan extra aandacht voor elkaar hebben. In dergelijke groepjes treffen we ook dikwijls Grasparkieten aan die – zo merkte ik – zich zeer bestist niet het

**WITTE MOLEN is meer dan alleen een naam.
WITTE MOLEN is een begrip voor kwaliteit.**

NIEUW!

Het is een bekend feit, dat veel vogelliefhebbers hun eigen kracht- en opfokvoer maken. Voor deze groep heeft WITTE MOLEN TWEE NIEUWE PRODUCTEN.

WIMORAAL VOOR VOGELS

Na een lange succesvolle periode van proefnemingen is WITTE MOLEN erin geslaagd om een MINERALEN-VITAMINENKERN samen te stellen, verrijkt met LYSINE en METHIONINE, aminozuren die werken als EIWITVERBETERAARS.

WIMORAAL voor vogels is een VOEDERKERN, die uitermate geschikt is om in droge toestand met bijvoorbeeld paneermeel of EICAKEMEEL vermengd te worden. Het resultaat is een geweldig voer, waarmee de meest veeleisende liefhebber tevreden zal zijn.

WIMORAAL voor vogels bevat geen antibiotica, volledige analyse op de verpakking.

Dosering: 35 gram per kg basisvoer. Verpakking: 1 kg.

WIMO-EICAKEMEEL

Een voortreffelijk produkt met de bedoeling de liefhebber de helpende hand toe te steken bij het samenstellen van zijn eigen ZACHTVOER.

Het riskante mengen met oud brood of paneermeel is met WIMO-EICAKEMEEL voortaan niet meer nodig.

WIMO-EICAKEMEEL is bereid uit o.a. zuiver tarwebloem en verse eieren.

Verpakking: 2 kg.

Alleenvertegenwoordiging
ALLESTERIN B.V.
Moleneind 2
4268 CD Meeuwen N.B.

kaas van het brood laten eten en vaak brutaler en wilder zijn dan de Valken. Het is wellicht bekend, dat de Valkparkieten zowel in het wild als in de volière bij elkaar de veren pluizen ('preening' zegt de Engelsman). Minder actief zijn ze tijdens de paartijd en afgezien van hetgeen Smith reeds zei kan ik persoonlijk instaan voor wat dr. Lendon stelt, omdat ook ik soortgelijke gevallen heb mogen observeren.

Lendon dan zegt dat hij één keer heeft gezien hoe een nieuw popje Valkparkiet bij een mannetje werd geplaatst; de paardans bestond uit een serie ietwat koddig aandoende sprongen van de man, terwijl hij haar kwiek over de grond achterna liep; dit alles ging gepaard met een laag klinkende variant van de normale, schrille roeptoon. Verliefe kromsnavels - voeren elkaar uit de krop; iets dergelijks heb ik bij Valken noch in het wild noch in de volière ooit mogen aanschouwen.

Het nest van de Valkparkiet bevindt zich doorgaans in een gat of holte van een dikke, vermolmde tak of stonk van een afgestorven boom. Het viel mij op, dat alle nesten die ik in het wild heb gezien steeds uitermate strategisch waren gelegen; de broedende vogel namelijk kon steeds goed rondom zich kijken en aldus gevaar op grote afstand waarnemen. Voorts zien de Valken er geen bezwaar in om in bomen te broeden waarin ook Grasparkieten en Kakatoes aan gezinsuitbreiding 'doen'; vaak ook vond ik verschillende Valkparkieten nesten in één boom.

Het gehele broedgedbeuren is afgestemd op het regenseizoen. In zuidelijk Australië valt dit in het voorjaar, hetgeen wil zeggen in de maanden augustus - december. In het noorden van hun verspreidingsgebied valt het min of meer tegen het einde van de regentijd, hetgeen inhoudt de maanden april - juni. In deze periode staat het gras en het kruid in volle bloei, en aangezien zaden het belangrijkste onderdeel van hun menu vormen, is het begrijpelijk, dat het juist in deze periode is dat er jongen worden grootgebracht. Overigens staan er ook allerlei bomen in bloei, hetgeen nectar, bloesemblaadjes en insecten, slakjes en spinnetjes opleveren.

In Centraal Australië valt het broedseizoen in elke gunstige maand van het jaar en zelfs tijdens de regentijd heb ik enthousiaste paren met jongen waargenomen.

Het legsel bestaat gewoonlijk uit 4-5 witte eieren; het zijn doorgaans tamelijk zeldzame gevallen als er nesten van 6-9 eieren worden geformeerd. De eieren

zijn opvallend rond van vorm, wit van kleur en 24,5 x 19,0 mm groot (Forshaw). Ze worden op een laagje vermolmd hout gelegd, dat als een kraambedje op de bodem van de holte ligt. Overigens wordt het eerste ei gewoonlijk vier dagen na de copulatie gelegd.

Net als dat bij sommige Kakatoes het geval is lossen Valkparkieten elkaar tijdens het broeden af. Er is natuurlijk wel een duidelijke werkverdeling, zo zal het mannetje alleen overdag broeden, terwijl 's nachts de pop op de eieren zit. 's Nachts bevindt de man zich in de directe omgeving van het nest en slaapt een hazeslaapje, want bij het minst verdachte geluid gaat het kopje als dat van een driftig krielhaantje omhoog om aldus het gevaar te lokaliseren. Men schijnt overigens meermalen waargenomen te hebben dat een Valkparkiet, voordat hij op het nest terugkeert om er te broeden op de eieren, eerst een uitgebreid waterbad neemt, zodat legsel en nest ongetwijfeld lichtelijk vochtig worden. Deze vochtigheid zal natuurlijk, het goed verlopen van de ontwikkeling der eieren bevorderen; nu immers droogt het eivlies niet uit (waardoor het hard en taai wordt) en zullen de jongen straks geen moeite hebben zich uit het ei te bevrijden.

In zijn rijke, ons wat overdreven overkomende proza (daarom vertaal ik het ook niet) zegt W.T. Greene in 'Parrots in Captivity' (1884-1887): "Like all the Parrot tribe, the Cockatiel makes its nest in the hollow bough of a tree, where it lays a considerable number of eggs, seldom less than five, often seven, and not unfrequently nine (hier is Greene niet helemaal juist, TV), which is hatched in twenty-one days from the date of the deposition of the last of the batch. The male is a most attentive father, sitting on the eggs all day, from five or six o'clock in the morning, during summer, to four or five in the evening, seldom leaving them for more than a few minutes occasionally to get a little food; but when he thinks he has done his duty he comes off, and if the hen, as sometimes happens, appears unwilling to take up her position in the nest, a grand scolding match takes place, and now and then a regular fight. "It is too bad!" he screams, "there, I have been sitting all day, and you have been out enjoying yourself in the sunshine, and now, when I am faint and hungry, and the daylight almost gone, you will not do your duty, but let the precious eggs get cold! it is too bad I declare, go in at once, O wife, go in I say". And if madame does not at once take up her post on the eggs, he chases her about, pecking her sharply, and scolding vehemently

all the time; until at last, fatigued by his importunities, if not obeying the call of duty, she pops into the box, settles herself down on her eggs, and he, giving a congratulatory chuckle, flies off to the seed-pan, and makes up for lost time by eating voraciously for several minutes, when he repairs to the water-bottle and has a good drink, then he plumes himself for a little while, and then it is time to go to bed".

Commentaar mijnerzijds is natuurlijk ongepast!

Na een broedtijd van ca. 21 dagen komen de jongen uit het ei; ze bezitten dan creme-kleurig dons en bleekgele snaveltjes. Ze worden door beide ouders 4-5 weken gevoerd. Ook als de jongen de kraamkamer hebben verlaten krijgen ze nog 2-3 weken van beide ouders lekkers toegestopt. Na die periode echter kan men ze als zelfstandig beschouwen. Het voedsel bestaat voornamelijk uit graszaden en onkruidzaden in zowel rijpe als onrijpe toestand. Men ziet voorts Valkparkieten in bloeiende eucalyptusbomen, waar ze zich tegoed doen aan nectar en (zeer waarschijnlijk) kleine insecten en wat dies meer zij. Ook in tarwegebieden houden zij zich natuurlijk graag op, al valt de schade die ze aanrichten heus wel mee. Toch kan men in die tijd wel eens zwermen van ca. 200 vogels aantreffen. Het is bekend, dat de Australische boer vroeger waterplaatsten vergiftigde of giftige zaden strooide rondom zijn akker. Niet alleen Valkparkieten, maar vele andere vogels, zoogdieren enz. gingen hieraan ten onder. Gelukkig komen dergelijke praktijken niet meer of enkel in zeer geringe mate voor; door de moderne techniek (bijvoorbeeld door de angstkreten via luidsprekers te laten horen) heeft men effectievere manieren weten te bedenken, zonder daarbij de natuur zelf geweld aan te doen. Toch mogen in verschillende Australische staten Valkparkieten in bepaalde jaargetijden worden afgeschoten; in andere staten, zoals in Nieuw Zuid Wales is de Valkparkiet wettelijk beschermd.

Valkparkieten zijn desondanks aan nieuwe gevaren blootgesteld, en wel dank zij onze moderne techniek. Het autoverkeer namelijk vraagt jaarlijks vele, vele slachtoffers, niet alleen bij mensen, maar ook bij de dieren!

use!

Succesvolle kweek met de Jerdon's spreeuw

Foto: C. Scholtz/v't Hart

De Jerdon's spreeuw is een ongeveer 22 cm grote vogel en uit de naam kunt u al afleiden dat die behoort tot de familie Sturnidae, de spreeuwen. De jerdons komen voor in Cambodja, Thailand en Zuid China waar ze, spreeuw-eigen, leven in grote groepen en zich met alles wat eetbaar is voeden, zoals zaden, levende insecten, groen, vruchten en fruit. Broeden doen ze in boomholten en de 4 tot 6 blauwachtig gekleurde eieren, waaruit een gemiddeld legsel bestaat, worden door het vrouwtje bebroed.

Voor hen die in dergelijke vogelsoorten zijn geïnteresseerd, zijn het aantrekkelijke volièrevogels. De moeilijkheid echter is dat er geen uiterlijk verschil is te zien tussen de mannetjes en de vrouwtjes. Beide geslachten zijn gelijk van grootte, vorm en kleur, er is, zoals

dat wetenschappelijk heet, geen geslachtsdimorfisme.

Van T. Helms, Glashorst 45a te Scherpenzeel, ontvingen we een verslag over zijn ervaringen met de jerdons. Hij schrijft ons het volgende:

In juni 1984 kocht ik een drietal van deze

spreeuwen en plaatste ze in een geplante volièrre van 3,50 m lang, 2 meter diep en 2 m hoog. Aan die volièrre is een nachthok gebouwd van 2x1x2,50 m. Twee van deze spreeuwen zochten al direct elkaars gezelschap en na verloop van tijd werd de derde vogel, wat een mannelijk exemplaar bleek te zijn, steeds meer genegeerd. Uiteindelijk, het was 3 tot 4 weken later, ontstond er een fikse vechtpartij en was ik genoodzaakt de genegeerde vogel uit te vangen. Omdat ze alle drie volkomen op elkaar lijkten, had ik aanvankelijk nogal wat problemen om het natuurlijk gevormde koppel bij elkaar te houden. Het is toch wel gelukt, de rust keerde weer en ik kon met een gerust hart op vakantie. Toen ik daarvan terug kwam, het was toen 4 augustus, miste ik een van mijn chinese spottijsters waarvan er twee in dezelfde volièrre als de jerdons waren gehuisvest. Tijdens mijn speurtocht in de volièrre vond ik in een nestkast van 30x16x16 cm, dat voorzien was van een invlieggat van 6 cm middellijn, het nest van de jerdonspreeuwen. De spottijster bleek te zijn doodgejaagd. Ik heb toen maar direct de andere spottijster uitgevangen en apart gezet. De jerdons waren op dat moment heel erg agressief. Op 5 augustus trof ik in hetzelfde nest het derde lichtblauw gekleurde ei. Veertien dagen later, op 18 augustus, bleken twee van de drie eieren te zijn uitgekomen. Gelukkig kon ik in die tijd met een vogelnetje veel sprinkhanen vangen, aanvankelijk 75 per dag later uitgroeënd tot wel 200 per dag. Tevens gaf ik elke dag buffalowormen en een tiental meelwormen aan de vogels. In het begin werd er nauwelijks van het universeelvoer gegeten, het voedsel bestond toen uitsluitend uit levende insecten. Na een week werd er wat universeelvoer opgenomen en ook wat appel. Na anderhalve week kon ik aan mierenpoppen komen en ook deze werden door de vogels gretig opgenomen. Op een leeftijd van twee weken werden ze door de oudivogels ook gevoerd met universeelvoer met ei, melk en witbrood. De jonge vogels waren drie weken oud toen ze, geheel in de veten in een grauwachtig jeugdkleed uitvlogen. Wat het ringen betreft zij nog opgemerkt dat ik ze, toen de jongen een week oud waren, heb geringd met 8,4 mm ringen. De 4,5 mm ring bleek veel te klein te zijn en 5 mm was niet voorhanden. Het duurt nogal even eer de jonge vogels volledig op kleur zijn.

DE KAKAPO OF UILPAPEGAAI *Strigops habroptilus*

Een zeer zeldzame papegaaiesoort van Nieuw Zeeland die zich op de rand van uitsterven bevindt.

In het wereldberoemde Mount Bruce Native Bird reserve is nog slechts één fokpaar aanwezig.

Het zijn vrij grote vogels van 63 cm, die alleen voorkomen in de dichte regenwouden van het Stewarteiland en het Zuider-eilandse natuurgebied Milford Sound. Sinds 1958 zijn deze vogels geheel beschermd.

Het zijn echte nacht- en schemervogels, daaraan danken zij ook hun naam Uilpapegaaï.

Zij leven goed gecamoufleerd in de dichte wouden van varens, korstmossen en klimplanten, daardoor weet men ook niet hoeveel vogels er precies nog leven, maar het is zeker, het zijn er nog zeer weinig. Kort geleden heeft men op Stewarteiland er nog 10 gevangen, het waren 2 mannetjes en 8 vrouwtjes. Deze vogels zijn op een katten- en hondenvrij eilandje weer uitgezet, zodat zij daar weer tot voortplanting kunnen komen. Kakapo's vliegen nauwelijks, daardoor zijn zij een gemakkelijke prooi voor alle kleine roofdierdjes, zoals honden, katten, wezels e.d. die in de 19e eeuw door de eerste pioniers zijn ingevoerd.

Vroeger kende Nieuw Zeeland geen zoogdieren, maar met de komst van de Europeanen kwamen ook deze dieren, met alle gevolgen van dien, op het eiland terecht.

De naam Uilpapegaaï dankt deze vogel ook aan de zachte bevedering, zijn ogen worden omringd door een soort aangezichtsschijf, die bestaat uit zachte veer-

tjes. Ook de snavelbasis zit verborgen achter een soort snor- of baardharen.

Zijn roep lijkt op een roerdomp, vele mijlen ver is die te horen. Overdag ziet men de vogels niet, zij slapen dan in een boomholte, of tussen rotsen en spleten, of tussen de steunwortels van grote varens.

's Nachts komen zij tevoorschijn op zoek naar voedsel. Zij lopen dan over hun wandelpaden, die zij kenmerkten met

Tekst: G.M. Essenberg
Foto's: New Zealander +
G.M. Essenberg

mest en uitgebraakte voedselresten. Ook ruwe niet te verteren plantendelen vindt men langs deze paden. Enkele keren klimt hij in een hoge boom op zoek naar nectar. Met zijn korte vleugels kan hij echter niet goed vliegen, hij komt dan ook naar beneden in een soort glijvlucht soms van een hoogte van 100 meter.

De voeding bestaat naast de grassen en nectar uit, mossen, bessen, bladeren, wortels en wortelstokken.

Als enige papegaaiesoort kan de Kakapo zijn keelzak opblazen. In de balstijd hoor je de mannetjes schreeuwen op hun baltsplaatsen. Hun doffe roep is dan ver in de omtrek te horen. De broedtijd van de Kakapo is van december tot februari, hij maakt dan een nest onder de rotsspleten of onder boomwortels, een enkele keer gaan zij in een boomholte tot 3 meter boven de grond. Het nest maken zij uit zachte twijgjes, verrot hout en wat veertjes. Zij leggen 3-4 witte eieren.

Meestal broeden deze vogels slechts om de twee jaar, dit is natuurlijk niet zo goed voor het vogelbestand van deze zo zeldzame papegaaiesoort. Maar vele onderzoekers van het New Zealand Wildlife Service Department of Internal Affairs bewaken nauwlettend de weinige nog in leven zijnde Kakapo's. Ook het Mt. Bruce Native Bird reserve zal alles op alles zetten om deze zeldzame vogelsoort te behouden.

De dia van deze Kakapo kreeg ik van één der vogelbeschermers van Nieuw Zeeland, voor mij dus een zeer kostbaar bezit. Met mijn artikel wilde ik U laten zien dat men ook in Nw.Zeeland zeer kostbare vogels bezit waarvan de Kakapo of Uilpapegaaï er één van is.

essel

De

Kleurkanaries: klassieke kleuren door Tom Gruijters

De vorige keer gaven we de kleuromschrijving van blauw, zilverbruin, zilveragaat en zilverisabel. Deze keer gaan we de vererving bekijken. We hebben al gezien dat er twee soorten witte bijkleur mogelijk zijn:

- dominant wit (Duits wit)
- recessief wit (Engels wit)

We zagen ook, dat niet alleen de kleuruiting anders was, ook vererfden de twee soorten witte bijkleur niet gelijk. Genoemde kleuren worden weer als voorbeeld gepaard aan de gewone groene, bruine, agaat en isabel.

- b. We zien ook weer dat het *niets* uitmaakt of de man of de pop de dominant witte bijkleur heeft; de uitkomsten blijven gelijk. Paring 1 en 1a geven dezelfde uitkomsten, 2 en 2a enz.
- c. De *split-mannen* duiken natuurlijk ook weer op. U weet wel: mannen die ook nog een of enkele kleur(en) vererven die ze uiterlijk niet laten zien.
- d. Ook de *passe-partoutmannen*, de bijzondere split-mannen, zien we weer in het schema. (Paring 4, 4a, 7, 7a, 10, 10a, 13, 13a)

- Voorbeeld:
- Een blauwe/bruin man (split dus voor bruin) kan de volgende kleuren vererven: blauw, groen, bruin, zilverbruin. Anders gezegd: deze man kan groen en bruin vererven al of niet in combinatie met de dominant-witfactor.
 - Een zilveragaat pop kan zilveragaat en agaat vererven.

Schema van vererving 1; vogels met dominant witte bijkleur

MAN		POP	JONGE MANNEN	JONGE POPPEN	MAN		POP	JONGE MANNEN	JONGE POPPEN
1. groen	blauw	}	groen, blauw	groen, blauw	9. agaat	blauw	}	gr./ag., blauw/ag.	agaat, zilveragaat
1a blauw	groen				9a zilveragaat	groen			
2. groen	zilverbruin	}	gr./br., blauw/br.	groen, blauw	10. agaat	zilverbruin	}	groen/br./ag./is.	blauw/br./ag./is.
2a blauw	bruin				10a zilveragaat	bruin			
3. groen	zilveragaat	}	gr./ag., blauw/ag.	groen, blauw	11. agaat	zilveragaat	}	agaat, zilveragaat	agaat, zilveragaat
3a blauw	agaat				11a zilveragaat	agaat			
4. groen	zilverisabel	}	groen/br./ag./is.	groen, blauw	12. agaat	zilverisabel	}	ag./is., zilver/ag./is.	agaat, zilveragaat
4a blauw	isabel				12a zilveragaat	isabel			
5. bruin	blauw	}	gr./br., blauw/br.	bruin, zilverbruin	13. isabel	blauw	}	groen/br./ag./is.	blauw/br./ag./is.
5a zilverbruin	groen				13a zilverisabel	groen			
6. bruin	zilverbruin	}	bruin, zilverbruin	bruin, zilverbruin	14. isabel	zilverbruin	}	br./is., zilver/br./is.	isabel, zilverisabel
6a zilverbruin	bruin				14a zilverisabel	bruin			
7. bruin	zilveragaat	}	groen/br./ag./is.	bruin, zilverbruin	15. isabel	zilveragaat	}	ag./is., zilver/ag./is.	isabel, zilverisabel
7a zilverbruin	agaat				15a zilverisabel	agaat			
8. bruin	zilverisabel	}	br./is., zilver/br./is.	bruin, zilverbruin	16. isabel	zilverisabel	}	isabel, zilverisabel	isabel, zilverisabel
8a zilverbruin	isabel				16a zilverisabel	isabel			

Opmerkingen bij dit schema:

- a. Het zal U ondertussen niet meer verwonderen, dat de uitkomsten v.w.b. jonge mannen en poppen *in principe dezelfde* zijn als bij de onderlinge paring van groen, bruin, agaat en isabel (Onze Vogels 1983 bldz. 211) alsook de onderlinge paring van de klassieke goudkleuren met de klassieke niet-goudkleuren. (Onze Vogels 1984 bldz. 65)
- e. De *mate van intensiviteit* hebben we bewust niet bij dit schema betrokken. We zijn uitgegaan van oudervogels die beide licht-schimmel zijn. (Zie Onze Vogels 1984 bldz. 118)
- f. Iets dat niet direkt uit het schema valt af te lezen, is het volgende: Vogels die de dominant-witte bijkleur hebben (blauw, zilverbruin, zilveragaat, zilverisabel) kunnen aan hun jongen ook de *gele* bijkleur vererven.
- g. Het omgekeerde van f. *gaat niet op!* Een groene man b.v. kan *geen* blauw vererven, een bruine pop kan *geen* zilverbruin vererven. Hadden genoemde vogels de dominant-witte bijkleur *wél* bij zich, dan zouden ze die ook laten zien. De dominant-witte bijkleur heet niet voor niets *dominant*, d.w.z. *overheersend!*

Register Kooivogels

Vorige maand heeft u kunnen lezen dat de houders van kooivogels in het bezit dienen te zijn van een REGISTER. Ter verduidelijking zij opgemerkt dat deze bepaling nog niet wettelijk is voorgeschreven; het valt echter wel te verwachten in de nieuwe wet. Wel is het zo dat indien men in het bezit wil komen van een Vogelvergunning K, men wél zo'n register dient bij te houden. Als u thans houder bent van kooivogels maar u heeft geen behoefte aan een Vogelvergunning K, u bent niet van plan om uw eigen kweekvogels in te zenden naar tentoonstellingen of ter overdracht te vervoeren naar derden, bent u niet verplicht een register aan te vragen. Tevens zij opgemerkt dat het register een eenmalige aanschaf is. Pas als het register geheel door u is volgeschreven dient u weer een nieuwe aan te vragen!

Een verrassende aankoop

Tekst en tekening: Peter van Dijk

Begin 1982 kwam ik tijdens een bezoekje aan een importeur, een drietal mij toen onbekende amaranten tegen. Ze zaten duidelijk nog in het jeugdkleed en hadden zelfs nog papillen in de snavelhoeken. Omdat ik altijd wel naar iets bijzonders op zoek ben, besloot ik ze op goed geluk aan te schaffen.

Thuis gekomen huisvestigde ik ze in een vluchtje van 170 lang, 75 diep en 170 hoog, het geheel aangetoerd met takken van de Brem, Conifeer en wat bosjes Heide. M'n kweekruimte bestaat uit 5 van deze vluchtjes nog 4 kleinere en 58 broedkooien van 50 en 100 cm lengte. Hierin kweek ik met succes tal van Afrikaanse en Australische prachtvinken. De ruimte wordt door middel van een gaskachel verwarmd en de verlichting is geschakeld aan een automatische diminstallatie. Een verdamer, luchtreiniger en ventilatoren, die de luchtcirculatie verzorgen, completeren het geheel.

Om de vogels snel aan hun huisvesting te laten wennen plaatste ik er een stel Doornastrildes bij. Ze hadden het in die ruimte erg naar hun zin en na een week vlogen de ruiveren in het rond. Het bleken, gezien de verschillen, twee mannen en één pop te zijn. Helaas overleefde één man het niet. De twee anderen hielden zich uitstekend en kleurden snel door naar een volwassen verenpakje. Een hoop geluk dus, maar wat nu?

Na veel graaf en gespit in de vogelliteratuur vond ik een beschrijving in het boek Prachtvinken van Robiller. Eerst ging mijn gedachte uit naar de Wijnrode Vuurvink, maar bij nader inzien was van dat wijnrode weinig te vinden bij mijn vogels. Het kon niet anders of het moest de Zwartmaskerastrilde zijn, dit medegelet op de publicatie van de heer J. Wigmore in Onze Vogels pag. 480, jaargang 1980. *Lagonosticta nigricollis*, en wel de ondersoort *togoensis*. Er echt

De /

usel

helemaal uit ben ik nog niet en ook de keurmeesters die ze later keurden haalden de benamingen door elkaar.

Toen ik, het was rond de paasdagen, op een ochtend wilde voeren ontdekte ik een wat rommelig nestje op ongeveer 80 cm van de grond. In eerste instantie schreef ik dit toe aan de Doornastrildes, maar toen ontdekte ik dat de Zwartmaskers met strootjes sleepten! Ik had er weinig vertrouwen in, ze waren nog maar net in Holland en amper volwassen.

Uit voorzorg zette ik toch maar een ruime fruitvliegengkweek op en voerde de hoeveelheid onkruiden, die ik dagelijks vers pluk, onbeperkt aan. De Zwartmaskers bleven trouw aan hun nest bouwen wat met de dag mooier werd. Na 9 dagen miste ik het popje en begon al ongerust te worden. Inspectie van het nest leerde mij dat er 5 eitjes gelegd waren en het popje gewoon zat te broeden. Ik kon m'n geluk niet op!

Het broeden duurde precies 11 dagen waarna er vier eitjes uitkwamen. In die tijd zat het mannetje op een hoog en vast plekje in de vlucht zijn wacht te houden. Regelmatig loste hij het popje af om haar te laten eten en verder heerste er een rust die bijna onwerkelijk was. De Doorn.man kon zeer dicht bij het nest

komen en werd nooit weggejaagd of aangevallen. Op het moment dat de vier jongen in het nest lagen heb ik ze werkelijk overladen met fruitvliegjes-maden, buffalowormen, gekweekte bladluis en verder alles wat maar insect was. De jonkies groeiden zo hard dat ik ze op de vijfde dag met moeite kon ringen. Bij het uitvliegen knalden ze alle kanten op en het duurde wel twee dagen voor ze takvast waren. De Doorn.man had een overmatige belangstelling voor de jongen, iets te veel naar mijn zin en ik besloot hem weg te halen. Door de één of andere reden kwam het er niet van wat achteraf een geluk bleek. Wat te denken toen ik namelijk de Doorn.man driftig één van de jongen zag voeren. Iets wat ik Doornastrildes al eerder had zien doen bij jonge Zornastrildes en Zilverbekjes. Ik heb ze een tijdje in de gaten gehouden en zag niet anders dan dat Doorn.man af en aan vloog om te voeren. Ook de Zwartmaskers voerden goed, maar beperkten zich tot de insecten terwijl de Doorn.man eivoer, muur en alles wat verder eetbaar was in de hongertige jongen stopte.

Op een leeftijd van 40 dagen waren de jongen zelfstandig. De Zwartmaskerman moest nu niets meer van ze hebben en vervolgde ze fel. Samen met de Doornastrildes heb ik ze toen maar uitgevangen.

Het tweede nest gaf drie jongen, maar helaas vond ik op een ochtend een jong op de grond. De andere twee groeiden voorspoedig op waarna ik het ouderstel uit elkaar haalde om uitputting te voorkomen. In totaal dus zes jongen waarvan twee mannen en vier poppen.

Door omstandigheden kwam het er in '83 niet van met ze te kweken, maar op dit moment, sept. '84, zit de pop op vijf eitjes en hopelijk lukt het ze deze keer ook weer.

Al met al is de Zwartmaskerastrilde een interessant vogeltje om mee te kweken, ondanks dat met hun uiterlijk wat pit te verwachten valt is het een vreselijk lief vogeltje.

osel

De /

Bobbel 3

RESULTANTE, dat is het woord waar de vorige aflevering mee eindigde. Het woord behoort tot de wiskundige terminologie, wordt daar gebruikt in de betekenis van "einduitkomst". Bijv.: $12 \times 12 = 144$, $12:4 = 3$, $12 + 12 = 24$, de drie onderstreepte getallen zijn resultantes uit drie verschillende rekenkundige bewerkingen. Het is denkbaar dat U liever het woord "eindresultaat" zou willen gebruiken, dat is binnen deze artikelenserie echter niet mogelijk. Het gebruik van het woord eindresultaat zou inhouden dat verdere bewerking niet mogelijk meer is, als dat wel het geval is kan niet van een eindresultaat gesproken worden. Neem maar het getal 144, in dit voorbeeld de resultante van 12×12 , diezelfde resultante ontstaat echter ook uit $3 \times 4 \times 12$, uit 6×24 , uit $10 \times 14,4$, uit 2×72 , uit 36×4 , uit $288:2$, uit $145 - 1$, uit $12 \times 6 + 72$, uit...

Waarom dit rekenkundige gestoei? Omdat U duidelijk gemaakt moet worden dat uit verschillende "bewerkingen" een steeds gelijke resultante tot stand kan komen. Als dat door U geaccepteerd wordt is het niet onlogisch dat dan ook van U verwacht mag worden dat U begrijpt dat juist dit ook bij het fokken van vogels opgaat. Waarom? Omdat IEDERE jonge vogel een resultante is, iets preciezer, de resultante van de erfelijke eigenschappen ingebracht door vader en moeder, dáárom! Maar, iedere jonge vogel wordt eens vader of moeder, de resultante is dus niet een eindresultaat.

Fokken en rekenen zijn twee totaal ver-

schillende begrippen, het ware te wensen dat in de fok toch wat meer geen berekend zou worden. Veronderstel dat U vogel A paart aan vogel B, beide oudervogels zijn qua kleuruiting erg verschillend van elkaar. Logischerwijs zou daaruit als resultante een ABvogel moeten ontstaan, wat nu als een resultante optreedt die niet als A en niet als B en ook niet als AB ingeschat kan worden? Tja, in dat geval is door de fokker een verkeerde berekening gemaakt, de erfelijke eigenschappen zijn onjuist ingeschat.

Mocht U menen dat het voorbeeld fictief is, en dat doet U natuurlijk, wat moet dan gedacht worden van het volgende: gepaard worden een goudagaatman (kleurkanarie) \times een zilverbruine pop (kleurkanarie), uit deze paring worden 4 jongen verkregen allen goudgroen. Dus, *niet* de kleur van de vader en ook *niet* de kleur van de moeder. Als klap op de vuurpijl, deze resultantes moeten *wel* ingeschat worden als AB-vogels! A is de (goud)Agaat, B is de (zilver)Brune, AB = ageetbruin = groen, als resultante. Natuurlijk is de term "ageetbruin" een vloek voor velen onder U, later in deze artikelenserie zal duidelijk worden dat de term beslist niet als onoirbaar ingeschat mag worden.

Een ander sprekend voorbeeld kan gevonden worden bij de grasparkieten, de paring van een Hollandsbonte aan een Deensbonte levert gele zwartogen op als resultante, ook hier een resultante die volkomen afwijkt van vader en moeder qua verschijningsvorm, maar, wél

een resultante! Nog meer voorbeelden lijken op dit moment overbodig, misschien dat verder in de serie nog andere voorbeelden aangehaald zullen worden, indien noodzakelijk.

Uit bepaalde paringen kunnen resultantes ontstaan die allemaal verschillend van elkaar zijn, hetgeen veelvuldig aangetroffen wordt bij kleurkanaries en bij zebravinken; acht jongen, acht verschillende kleurslagen. Een geruststellende gedachte hierbij is het feit dat zo'n sterk verschillende (pluriforme) uitkomst slechts ontstaat wanneer de ouders of tenminste één der ouders een gecompliceerd factorenbezit heeft. Gecompliceerd in die zin dat in die vogel niet alleen de normale erfelijke eigenschappen liggen opgeslagen maar daarnaast ook nog een \times -tal mutantvormen van die erfelijke eigenschappen.

Stelling 1 (Bobbel 1 en 2) gaat in op erfelijke eigenschappen die als "normaal" ingeschat dienen te worden. Op dit moment is het noodzakelijk dat erfelijke *afwijkende* eigenschappen, ook bekend als mutaties, van een kader worden voorzien. Waar in deze serie over erfelijk afwijkende eigenschappen gesproken wordt is alleen begrepen de erfelijke kleurafwijkingen, *niet* ingegaan zal worden op mogelijke/eventuele erfelijke ziekten etc. Ook mutatieve groeivormen zullen in de beschouwing worden opgenomen, lees verder in Bobbel 4.

Tot dan!

K.R.

Universeelkooi

Teneinde misverstanden te voorkomen zij nog eens nadrukkelijk vastgesteld dat de universeelkooi exact moet voldoen aan de voorgeschreven afmetingen en uitvoering. Ook de zitstokjes is ongewijzigd en precies aangegeven. In de handel blijken ook zogenaamde universeelkooien met één zitstok verkrijgbaar te zijn. Let op, die zijn niet goed. Beweringen dat de universeelkooi gewijzigd is of gaat worden zijn volkomen uit de lucht gegrepen. Ook is het niet toegestaan om glimmende fronten te gebruiken. Ontheffingen voor het gebruik van afwijkende TT-kooien worden NIET verleend. Gratis werktekeningen zijn op het bondsbureau verkrijgbaar.

De grijskopastrilde

Van het geslacht *Nigrita* treffen we maar zelden vertegenwoordigers aan bij de liefhebbers, de aanvoer is miniem. Wat er aan exemplaren in Nederland is, moet dan ook zo goed mogelijk gebruikt worden en daarmee bedoel ik dan kweken en het onderling uitwisselen van enkelingen om zo te komen tot de vorming van mogelijke kweekparen en niet dat er links en rechts wat enkelingen zitten zonder dat er verder iets mee gebeurt.

Het geslacht *Nigrita* bestaat uit een aantal soorten:

- Witborstastrilde
(*Nigrita fusconata*)
- Geelvoorhoofdastrilde
(*Nigrita luteifrons*)
- Bruinborstastrilde
(*Nigrita bicolor*)
- Grijskopastrilde
(*Nigrita canicapilla*)

De twee laatste soorten zijn in Nederland vertegenwoordigd, de eerste twee niet, maar wie weet.

In tegenstelling tot andere astrildesoorten eten deze vogels geen zaad, maar zijn ze meer aangewezen op insecten, vruchten, bessen en de oliehoudende schillen van de oliepalmvruchten (Robiller).

Die "moeilijke" voeding is waarschijnlijk één van de redenen waarom we de vogels zo weinig zien. Hier kunnen we gemakkelijk aan de eisen van de vogels voldoen, maar de vangers in de landen van herkomst hebben daar meer moeite mee. Gevangen vogels sterven dan snel en wanneer dat een paar keer achter elkaar gebeurt, vangen de handelaren niet meer op die soort. De vogels sterven toch, zo wordt er geredeneerd en dus is het zonde van de tijd en inspanning. Omstandigheden in de landen van

herkomst zijn vaak zeer moeilijk. Hier lopen we even naar de winkel om universeel, meelwormen of maden te kopen, maar daar moeten ze proberen de vogels in het leven te houden op wat gemalen pinda's en wat rottende vruchten, want het mag vooral niet teveel kosten. Het grote aantal moet zorgen voor de verdiensten en niet de zeldzamere soorten die een goede prijs op zouden brengen als er wat meer zorg aan zou worden besteed.

Tekst en foto M. Aussems

De *witborstastrilde* komt voor van Guinea tot Gabon en op Fernando Po. Man en pop zijn gelijk van kleur, zwarte bovenkop en snavel, rug, vleugels en stuit bruin, donkere staart en een geheel witte of lichtgrijze onderzijde. Lengte 11-12 cm. Leeft gewoonlijk solitair aan de rand van het oerwoud en op open plekken, meestal in de nabijheid van oliepalmen.

De *geelvoorhoofdastrilde* komt voor van Ghana tot Gabon en op het eiland Fernando Po. De man heeft een geelbruin voorhoofd, schedel, rug en stuit zijn grijs. Staart, vleugels, onderzijde en snavel zijn zwart. Bij de pop is het voor-

hoofd minder fel gekleurd en de onderzijde is meer grijs. Levenswijze als witborst. Lengte 10-11 cm.

De *bruinborstastrilde* komt voor van Senegal tot Gabon en Congo en op het eiland Principé. De man heeft een zwarte snavel, vleugels en staart, bruine borst, buik en voorhoofd en een donkerbruine rug. De pop is iets lichter van kleur. Lengte 11-12 cm.

De *grijskopastrilde* is de soort waar ik zelf een koppel van bezit. Komt voor van Guinea en Sierra Leone tot Gabon en Congo. De man heeft een zwart voorhoofd, teugel, staart en vleugels. Schedel, rug en stuit zijn grijs, waarbij op de schedel een wit randje tussen het zwart van de wangen en voorhoofd en het grijs van de schedel te zien is. Onderzijde en borst zijn zwart, zwarte snavel en donkergrijze poten. Bij de pop is het zwart wat matter. Beide geslachten hebben witte punten op de vleugels. De ogen van de man zijn roodbruin, bij de pop iets lichter. Lengte 13 cm. Ook deze vogel leeft in de landen van herkomst in open stukken en aan de randen van het oerwoud, vaak in de nabijheid van oliepalmen die het grootste deel van hun menu leveren. In de literatuur wordt vermeld dat ze een teruggetrokken leven leiden, dat ze niet uitgesproken zeldzaam zijn, maar dat je ze nergens

osel

De,

volop kunt aantreffen. Hun solitaire levenswijze zal daar wel mee te maken hebben. Het nest wordt in de natuur vaak hoog in de bomen aangetroffen, het is een slordig bouwsel van mos, bladeren en gras met een zijwaartse opening, 4 tot 5 witte eieren.

Mijn ervaringen met deze vogels gaan niet zover dat ik al eieren of jongen gezien heb, maar misschien lukt dat nog in de toekomst. In september '83 werden de vogels me door een importeur aangeboden. Hij had de vogels net binnen. Ik wilde ze natuurlijk eerst zien, maar toen ik de volgende dag ging kijken waren ze al verkocht. Via een tweetal andere liefhebbers kwamen ze tenslotte toch nog bij mij terecht. In mei '84 kocht ik ze, ze zagen er perfect uit. Ze werden geplaatst in een vlucht met volop groen erin.

De man zat twee dagen later al te baltsen voor de pop. Hij strekt daarbij op astridewijze z'n lichaam uit, kop omhoog en beweegt het lichaam van links naar rechts; de pupil van de ogen wordt daarbij veel kleiner, zodat het lijkt dat zijn oog roder wordt. Met de snavel

open, laat hij daarbij een klaaglijk drietong en vérdragend gezang horen. De bals vindt plaats op een hoge zitstok.

Tegen de achterwand tussen het groen werd door de man een slordig nest van gras, mos, bladeren en kokosvezel gemaakt, maar verder kwam het niet want de pop was blijkbaar nog niet broedrijp. Dat bleef zo een paar maanden en er gebeurde niets nieuws. In juni werd het weer wat beter en toen heb ik de vogels in een buitenkooi van 3 bij 2 bij 2 meter gezet, met een verwarmde binnenkooi. Dit verblijf deelden ze met een koppel bergastriden. De vogels hadden het meteen naar de zin, nieuwsgierig werd het dichtbegroeide verblijf onderzocht. Bij terugkomst van vakantie bleek dat de man weer een nest gebouwd had, in een dichte struik, precies in de drup van de regen. Inmiddels is het al bijna oktober en heb ik ze weer in de verwarmde vlucht gezet. Misschien moet ik nog proberen man en pop een tijd alleen op te kooien, overeenkomstig hun natuurlijke levenswijze en ze in het voorjaar weer samenbrengen in de buitenkooi. Misschien lukt het dan wel.

Hun voedsel bestaat bij mij uit een goed universeelvoer, gemengd met appel en mierepoppen, zoete vruchten en insecten. Ze lusten werkelijk alles, meelwormen, buffalowormen, vliegen, maden, vlinders en zelfs heb ik ze naaktslakken zien eten. Af en toe geef ik een honingdrank die graag gedronken wordt. Al met al een interessante soort en ik hoop door dit stukje de belangstelling wat groter te krijgen. Ook houd ik me aanbevolen voor op- en aanmerkingen door liefhebbers die deze soort ook bezitten en er al meer resultaat mee gehaald hebben. Uitwisseling van ervaringen en vogels kan er misschien voor zorgen dat de soort in de toekomst wat vastere voet krijgt in ons land.

NOOT REDACTIE:

In 1978 publiceerden wij, op pagina 305 van dit maandblad, een artikel over een geslaagde kweek met de grijskopastrilde van de hand van en behaald door de heer M.Th. Ammer uit Wapenveld. Op Vogel '83 zond de heer J.B. Wigmore uit Bladel voor de eerste maal een eigen kweek grijskopastrilde in en verkreeg daarvoor de NBvV-Oorkonde.

P.J. de Penning

Groot Kaasjeskruid (*Malva sylvestris*)

Hebt u wel eens een steek opgelopen van een wesp? Zo ja, hebt u toen wat slijmerig sap van het Groot Kaasjeskruid op de pijnlijke plek gesmeerd? Waarschijnlijk niet. Mocht u het ongeluk (nog) eens treffen, dat een wesp of een bij zich niet kan beheersen en in "woede" ontsteekt, probeert u dan wat van dat slijmerige sap te bemachtigen. In oude tijden schijnen de mensen al geweten te hebben, dat dit de pijn van een insectensteek verzachtte.

Thee van de bladeren, zou tevens een prima middel zijn tegen zweren. Een dagelijkse hoeveelheid schijnt een buffer te zijn voor talrijke ziekten. Of het waar is ... enfin. Probeer het eens. Kwaad zal het niet kunnen!

Mocht u, door het bovenvermelde aangespoord, besluiten, om het Groot Kaasjeskruid te gaan zoeken, moet u voornamelijk langs wegen en dijken zijn. De plant heeft een voorliefde voor voedselrijke grond, maar komt daarentegen weinig op akkers voor. De bladeren zijn handvormig. Doorgaans heeft het vijf vingers aan een blad, dit kunnen er echter ook vier zijn.

Beter dan aan het blad, is het Groot Kaasjeskruid aan de paarsrode bloemen te herkennen en wel zodanig, dat vergissing is uitgesloten. Mocht u dan nog niet zeker zijn, of u de goede soort gevonden heeft, kijkt dan als de bloemen uitgebloeid zijn. Het zaaddoosje heeft dan de vorm van echte bijna onvervalste Goudse kaas. Nu is meteen ook de Hollandse naam duidelijk.

De wetenschappelijke naam behoeft nog enige uitleg. Malva is afgeleid van het Griekse woord Malosoc, dat weekmaken of verzachten betekent. Een duidelijke link, naar oude tijd, toen de heilzame werking, door velen werd benut! De naam Sylvestris is volmaakt onduidelijk. Het betekent "in het bos groeiend", daar komt de plant, tot verbazing in het geheel niet voor!!!

voedsel

De

Wildzang . . .

Het verleden en wat brengt ons de toekomst???

Wij wildzangliefhebbers worden gekscherend de keuterboeren onder de vogelliefhebbers genoemd. Maar wist U dat zelfs de kanarie in vroeger tijden vrij in de natuur rond vloog? En wat te denken van de geïmporteerde tropische vogels en de parkieten? Alle vogelsoorten die wij momenteel in onze voliëre's hebben rondvliegen komen direct of indirect uit de natuur. Het is zelfs heel gemakkelijk te bewijzen dat dieren gehouden door de mens, alle van oorsprong afkomstig zijn uit het wild. Of het nu gaat om het profijt (vlees, wol, melk e.d.) of voor de gezelligheid (kat, hond, knaagdieren, vogels enz.) de oorsprong is steeds in het wild te vinden. De mensen hebben altijd dieren gehouden en door de jaren zijn dit onze huisdieren geworden. Het domesticatieproces heeft ons de mogelijkheid gegeven om te beschikken over tamme dieren, en verschillen in vorm en kleur. Dit proces is zo oud als de mensheid zelf. Maar wat de wildzang betreft wil ik niet zover terug gaan, daar dit te ver zou voeren.

In de jaren '30, de beruchte crisis jaren, voorafgaand aan de tweede wereldoorlog, zo kunt U van mensen horen die deze tijd bewust hebben meegemaakt, werd wildzang bijvoorbeeld gehouden door mensen met een uitgeknepen beurs. Men kon het zich niet permitteren om vogels te kopen. Men ving bijvoorbeeld zelf de zogenaamde wildzangvogels. Vandaag de dag kennen we de betekenis van de term wildzang nog maar al te goed. Vogels behorende tot de familie der vinkachtigen (Fringillidae). In vroeger dagen ving men letterlijk van alles en nog meer om vogels in kooien e.d. te houden en de slechte levensomstandigheden wat te verzachten. Vooral de Kneu en de Vink waren erg populair om de zang. Maar ook de Putter, Sijs en Goudvink waren in trek. De Putter (misschien wel om zijn clowneske kleuren) moest kunstjes doen, het waterputten, ze danken daar hun naam zelfs aan. Maar ook de diverse soorten Gorzen en Leeuwerikken werden wel gehouden. In die tijden was er volop te

vangen. Het kwam voor dat de lucht zwart zag van de trekkende vinken, kepen en geelgorsen. Maar door de voortschrijdende industrialisatie verslechterde ook het leefmilieu van de vogels. Gevolg, de vogelstand liep zienderogen achteruit en de overheid greep in. Er kwam een vogelwet, de eerste milieuwet in Nederland. De voor de wildzangliefhebbers zo beruchte Vogelwet '36.

Wij vogelliefhebbers kregen de zwarte piet toegespeeld. Immers zo schijnt men gedacht te hebben, wanneer er niet meer gevangen mag worden sterft de liefde tot de wildzang van zelf uit, en de vogelstand neemt weer snel toe. Niets is minder waar gebleken. De belangstelling voor onze wildzangvogels is nog springlevend en populairder dan ooit te voren. De vogelstand neemt gelukkig de laatste jaren ook weer toe, hoewel de illegale vangst ook steeds is doorgegaan. Het zijn dus niet in de eerste plaats de wildzangliefhebbers geweest die de achteruitgang van onze

broedvogels veroorzaakt hebben. Het is veel ingewikkelder en waar de natuurlijke invloeden en zeker die van het milieu veel mee te doen hebben. Wij zijn ons allen pijnlijk gaan realiseren dat ook wij zelf de gevolgen van vervuiling dagelijks kunnen zien. We krijgen er zelf overlast van, zodat er nu op dit punt maatregelen getroffen worden. Niet alleen wij maar ook de natuur zal daar de vruchten van plukken, zodat ook de natuurlijke levensomstandigheden van onze broedvogels zal verbeteren en als gevolg hiervan de stand zal toenemen. De wildzangliefhebbers van Nederland zullen dit van harte toejuichen.

Sinds een lange reeks van jaren vinden er besprekingen plaats om te komen tot een nieuwe en hopelijk betere vogelwet. De wildzangliefhebbers hebben er genoeg van om nog langer aan het lijntje gehouden te worden. De kwekers van wildzangvogels hebben geen belang bij vers gevangen vogels. In het domesticatieproces van onze vogels passen geen wildvang vogels. Wij willen onze vogels legaal houden en kweken, alle in ons bezit zijnde soorten, om een goed gekweekte stam op te kunnen bouwen. Gelukkig mogen we dan nu legaal onder elkaar gekweekte vogels uitwisselen en overdragen, en de nieuwe eigenaar kan de vogels op zijn naam krijgen. Maar waarom niet vrij te koop aanbieden? Ruilen, vroeger noemde men dat ruilhandel komt toch overeen met betalen, daar is het geld toch voor in de plaats gekomen? We leven toch in 1985 niet dan? De praktijk is al jaren verder. Ik persoonlijk zie het verschil niet zo zitten. Op andere terreinen past men de wet ook aan bij de praktijk! Laten we elkaar toch als volwaardige en volwassen mensen behandelen. Wij als wildzangliefhebbers zijn daartoe al jaren bereid,

Regelmatig in voorraad, wat het seizoen aanbiedt:

Kroonkraanvogels, Dwerg Flamingo's, Agapornissen en andere parkietachtigen. Assortiment prachtvinken, astrildes, insekteneters, o.a. Kolibries v.a. f. 80,- t/m f. 125,- Tangara's v.a. f. 42,50. Assortiment toekans, parasolvogels, baardvogels, cotinga's, Z.A. spechten, honingzuigers, gaaien, enz.

U bent van harte welkom in onze verbouwde vogelkas.

**SIEM VAN 'T HART
FLORA & FAUNA B.V.**

Kralingseweg 443b - 3065 RG Rotterdam
Telefoon 010-52 45 11
naast Metro Station "DE SCHENKEL"

BLANKESTIJN'S PET FARM B.V.

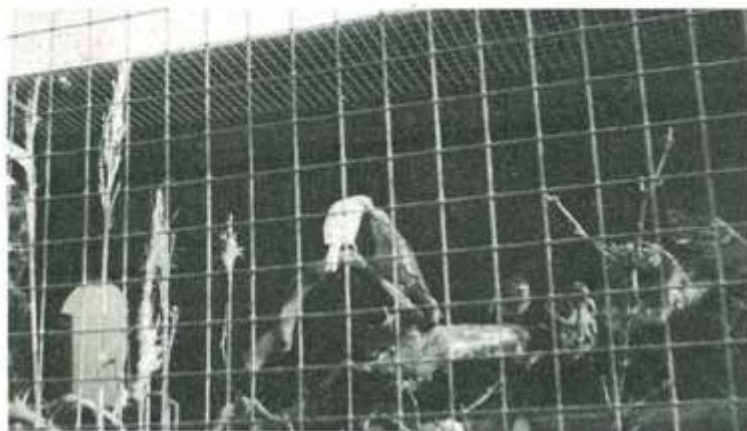
Turbinestraat 22
3903 LW Veenendaal
Telefoon 08385-14530

Wij vragen te koop:
alle soorten kleur-,
zang- en postuur-
kanaries.

onze N.B.v.V. heeft niet voor niets de Goudvink in haar vaandel. Ik hoop van harte dat de mensen van het Ministerie van Landbouw, belast met deze materie, zonder vooroordelen afspraken gaan maken en aan onze redelijke wensen tegemoet komen, en ons terug brengen in de tijd van nu, anno de 20e eeuw. Wij vogelliefhebbers kijken nog wel eens met jaloerse blikken naar de praktijk rond de jacht, de visvangst en om niet te ver af te dwalen de afschotvergunningen voor de schadelijke goudvinken in de fruitwekerijen met name in de Betuwe, van enkele jaren geleden. Hebben wij geen gerechtvaardigde wensen, zeker in een tijd van werkloosheid en vrijetijdsbesteding? Vogels houden en zeker wildzangvogels, betekent voor veel mensen de verlossing uit hun isolement, en waarom dan zo moeilijk doen met betrekking tot onze eigen inlandse vogels, die zo goed ons klimaat kunnen weerstaan? In de ons omringende landen van de EEG zijn de mogelijkheden veel beter geregeld, moeten wij op de richtlijnen van de EEG wachten, voor er iets positiefs voor ons gedaan wordt? Er zijn in Nederland alleen al zo'n 50.000 geregistreerde vogelhouders die achter ons staan. Er komt heel langzaam beweging in deze materie. Eerst de mogelijkheid om met gekweekte en van een vaste voeding voorziene vogel deel te nemen aan tentoonstellingen. En dan nu de mogelijkheid om ze over te dragen aan andere liefhebbers. Wij vinden dit te mager en te traag, wij verwachten meer, ook meer soorten en de mutaties uit de vogelwet. Die laatste hebben in de natuur hoegenaamd geen lang leven voor de boeg. Bij ons zijn ze in goede handen. Laat ons niet te lang meer wachten. Wij willen en kunnen wildzang kweken, dat is bewezen, niet vangen, aan ons allen de taak het te klaren.

door: M.v.d.Valk

Wat lezers schrijven

Drang naar vaderschap

Vorige zomer heb ik naar mijn gevoel een bijzondere ervaring ondernomen. Ik ben in het bezit van turquoisine parkieten. Eindelijk na twee jaar had ik een nestje met vier jonge turquoisine parkieten. Door ruimte gebrek had ik een vijf jaar oude kanarieman, die nog nooit bij andere vogels gezeten had, bij deze parkieten gezet. Nadat ik de jonge vogels geringd had, werden twee jonge turquoisines verstoten en verlieten het nest uit zichzelf. Ze konden echter nog niet voor zichzelf zorgen, daarom probeerde ik ze terug te zetten. Na twee tellen lagen ze er alweer uit. Plotseling begon de kanarieman zich als een "echte" vader uit te sloven. Hij begon ze te voeren met parkieten/kanariezaad, gekiemde haver en tarwe, gemalen ei met beskuit en honing en geweekt brood. Nu vraag je jezelf af hoe een kanarie met een totaal andere soort snavel een parkietachtige kan voeren. Dat deed hij als volgt; de jonge turquoisines openden

hun bek en de kanarie voerde vanuit de zijkant in de snavel. Zo groeiden de twee turquoisines op. Ik was bang dat de turquoisine zijn bek open zou doen voor de kanarie en vervolgens dicht zou doen, waardoor hij weleens de snavel van de kanarie eraf kon knippen, maar dit ging zo voorzichtig zodat er niets gebeurde. Inmiddels zijn ze volwassen en in de rui. De andere twee turquoisine parkieten zijn gewoon door hun ouders grootgebracht. Ik ervaarde het als een aardigheid, maar na een tip van een keurmeester van de vereniging die me vertelde dat het toch wel bijzonder was, heb ik er nog wat foto's van gemaakt. Want al zijn ze groot ze bedelen nog steeds. Tenslotte wilde ik vragen of dit een uitzondering is of dat het wel meer voorkomt, het zijn tenslotte twee totaal verschillende soorten vogels.

J. Kleverlaan
Hillegom

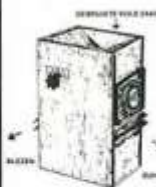
SCHERPE MAAGKIEZEL

1. voor kleine zaadetende vogels
2. voor grote parkieten - patrijzen - fazanten en sporthoenders
3. voor postduiven

1. Uw vogels hebben geen tanden.... Wel een spiermaag. Zorg dat er SCHERPE KIEZEL in zit....!

VERKRIJGBAAR IN DIERENSPECIALAZAKEN
Waar niet verkrijgbaar bellen naar:

F. THIJSSSEN MILL
Telefoon 08859-17 37 b.g.g. 14 18 - Postbus 29

NIEUW BIJ FAUNA!

Elektrische kafmolen (blezenafscheider) 50 tot 70% besparing op uw zaadkosten. 5 standen regelbaar geschikt voor alle zaadsoorten (ook zonnepitten).

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede speciaalzaak. Informeer anders bij onze fabriek.

Fauna metaalwaren b.v.

Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Corr.-adres:
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 't

ZEBRAVINKEN IN 50 KLEURSLAGEN

ORANJEBORST GRIJS

Bij de kweek van gedomesticeerde vogels ontstaan mutaties die in veel gevallen te verwachten zijn omdat ze bij andere gedomesticeerde soorten met dezelfde vederstructuur ook reeds zijn opgetreden. Vogels met zwarte veervelden kunnen op een gegeven moment nakomelingen krijgen met bruine veervelden in plaats van zwarte. Voorbeelden zijn de bruine kanarie, de bruine zebra-vink en de cinnamon-grasparkiet. Waar zulke mutaties zich voor het eerst voordoen, kan dat enige opwinding veroorzaken. Echt verbaasd hoeven wij er echter niet over te zijn. Het wordt anders wanneer er een verandering ontstaat die bij nog geen andere vogelsoort is opgetreden.

Bij de zebra-vinken kennen wij sinds 1978 een dergelijke onverwachte mutatie. In België trof een liefhebber in de handel een grijze zebra-vink aan die in plaats van een zwarte borsttekening nu een oranjebruine tekening toonde. De kweker van deze bijzondere kleurslag had kennelijk niets in de gaten en deed hem weg. Ik vraag mij dan ook wel eens af waar de liefhebbers bij de kweek dan wel op letten. Deze mutatie is later door

de heer Chabot te België vermeerderd en sinds 1981 ook in Nederland gekweekt.

Toen ik voor het eerst de dia's zag van de eerste oranjeborsten, dat was tijdens een technische dag van de BZC te St. Niklaas, kon ik mijn ogen niet geloven. Ik moet zeggen dat zelden een zebra-vink zo'n grote indruk op mij heeft gemaakt. Wat ik te zien kreeg was theoretisch eigenlijk onmogelijk en lag derhal-

ve niet in de lijn van de verwachtingen, maar nu was het er plotseling.

In het kort komt het er op neer dat de veervelden die bij een normaal grijze zebra-vink zwart van kleur zijn, nu oranjebruin van kleur waren, althans bij de mannen was dat het geval. Bij de mannen was de oog- en snavelstreep oranjebruin, de borstband en de zebra-tekening daarboven nagenoeg oranjebruin. De staarttekening was gedeeltelijk oranjebruin. Bij de poppen was het duidelijk anders, zij misten de oog- en de snavelstreep en uiteraard ook de borsttekening. Het zwart in de staart was gedeeltelijk zwart, gedeeltelijk grijs en soms was er een hoeveelheid oranjebruin waar te nemen.

De NZC-ers onder ons weten inmiddels wel dat ik een geheel andere mening er op na houd dan enkele kopstukken op zebra-vinkengebied betreffende het wel of niet moeten hebben van een oranjebruine staarttekening door de poppen. In deze artikelenreeks wilde ik daar beslist niet op ingaan, daar is het veel gelezen ZEBRAPAD voor.

Inmiddels zijn de oranjeborsten wel opgenomen in het vraagprogramma van de NBvV en het wachten is nu op de standaard-eisen voor oranjeborsten.

De afgebeelde grijze oranjeborst toont nog wat zwart in de borst. Het ideaal zal moeten zijn dat al het zwart uit de borstbevedering verdwenen is. Ik verwacht dat dit voorlopig nog wel een wens zal blijven. Oranjeborsten die inderdaad al het zwart missen heb ik nog niet gezien, maar de kwekers zijn wel duidelijk op de goede weg. Ik ben er stellig van overtuigd dat wij binnen niet al te lange tijd dergelijke vogels wel te bewonderen zullen krijgen.

Te verwachten was dat bij deze mutatie ook het grijs in het dek plaats zou maken voor een licht-oranjebruine kleur. Merkwaaardig genoeg is dit niet het geval, toch veronderstel ik dat in de nieuwe standaard zal komen te staan dat het grijs van de oranjeborsten nooit zo helder grijs zal zijn als bij de normaal grijzen. Bij de afgebeelde zebra-vink is duidelijk een vrij wit onderlijf te zien. Ook dit was niet te verwachten, eerder zou het onderlijf veel crèmer moeten zijn dan bij de normaal grijzen. Wat bij de afgebeelde oranjeborst ook opvalt zijn de oranjebruine streepjes die zich hier en daar onder de borsttekening bevinden. Ik kom daar op terug wanneer ik de oranjeborst zwartborsten zal belichten.

Tekst: Hans Klören

Foto: Ton de Bruijn

Het kweken met Europese Wildzangvogels

Geneesmiddel tegen pokken en oogontsteking

Liefhebbers die hun kanaries en andere vogels niet laten inenten, kunnen op een gegeven moment geconfronteerd worden met pokken etc. bij hun vogels. Een kweker, dhr. Fierens Werner schreef in '81 in "De Witte Spreeuwen" het volgende relaas.

Eind januari 1981, zag ik dat enkele poppen een gezwel kregen aan de mondhoeken van hun bek. Ik dacht direct aan pokken. Daarbij hadden ze nog een gezwollen witte rand rond hun ogen: oogontsteking. Dit verschijnsel vertelde ik aan enkele collega-liefhebbers en iedereen verzekerde mij, dat de vogels ten dode opgeschreven waren en dat tegen deze ziekte geen enkel geneesmiddel bestond.

Ik gaf de moed niet op en ging snuffelen in maandbladen: "De Witte Spreeuwen", en ja hoor, in het blad van augustus 1978 stond een artikel over: "Geneesmiddel tegen pokken etc." Hierin kon men lezen, dat VARIOSOL een doeltreffend geneesmiddel is tegen pokken, oogontsteking en dergelijke. Ik heb dit product toegediend volgens de gebruiksaanwijzing in het doosje. En werkelijk, na een week waren de pokken verdwenen en ook de oogontsteking was weg. Mijn ten dode opgeschreven vogels zitten nu weer gezond en springlevend in hun kooien.

Ik hoop dat ik door het doorgeven van mijn ervaringen, menig liefhebber vertrouwd te hebben gemaakt met dit doeltreffend geneesmiddel tegen pokken, oogontsteking en hupziekte, namelijk VARIOSOL!

Tot zover het relaas van deze kweker. Of VARIOSOL ook in Nederland te koop is weet ik niet. U zou het kunnen vragen aan een dierenarts.

Paardebloem tegen pokken en muggenbeten

Het is niet de eerste keer, dat in een maandblad geschreven wordt over de waarde van de paardebloem in onze vogelliefhebberij. Gewoonlijk heeft men het dan over de voedingswaarde voor onze vogels. Dat de zaadjes en de blaadjes een voorname rol spelen in de voeding van onze vogels, is algemeen bekend. Maar wat deze plant ons te bieden heeft ter bestrijding van de ge-

vreesde muggenbeten en pokken, dat weten wellicht maar zéér weinigen. Daarom ga ik u mijn belevenissen vertellen, aldus een onzer zuiderburen.

door Wiel Höppener

Tijdens de zomer van 1976 bemerkte ik in mijn binnenvolière vol jonge vogels, dat één vogel steeds maar op één pootje rustte, terwijl hij het andere pootje opgetrokken tussen zijn veertjes hield. Ongerust geworden door dit verschijnsel, heb ik de vogel uitgevangen en gecontroleerd. Hetgeen ik gevreesd had, werd bewaarheid. Op het pootje dat hij steeds opgetrokken hield, zat een lelijk gezwel, juist op de plaats waar de teenjes bij elkaar komen. Het gezwel, dat ruim twee kopjes van een lucifer groot was, vertoonde in het midden een ontstoken vlek en zag er rood en vochtig uit. Het was me duidelijk, dat ik hier te doen had met een muggenbeet, waarbij pokkenvirus was overgebracht.

Al zou de vogel niet doodgaan, dan zou hij toch zeker invalide worden met zijn misvormde pootje en het gevaar dat hij nog andere vogels zou besmetten was hier levensgroot aanwezig. Want zonder twijfel zou de vogel aan zijn pijnlijk pootje gaan pikken, met het gevolg, dat hij op deze manier het drinkwater zou besmetten.

Apart zetten was dus een eerste vereiste, wat dan ook meteen gebeurde. Het was een bijzonder mooi exemplaar en kostte wat kostte, wilde ik die vogel redden.

Een gelukkig toeval bracht mij in verbinding met een duivenmelker, die begrip had voor mijn problemen. Hij gaf mij de raad, om het zieke pootje van mijn vogel te behandelen met het sap van de paardebloem. Hij gaf me zelfs de verzekering, dat alles naar wens zou verlopen. Hijzelf had met een dergelijke behandeling, steeds succes gehad bij het verwijderen van pokken bij zijn duiven.

Gewapend met deze raad ben ik huiswaarts getogen en dadelijk met het experiment begonnen, dat bestond uit **het sap van de wortel van de paardebloem** aan het gezwel te strijken. Hier wil ik er tevens even op wijzen dat ik de mensen op mijn dia-lezingen vertel, dat als er iemand last van wratten heeft op zijn handen of waar dan ook, hij deze kan behandelen met het sap van de **wortel** van de paardebloem. Dit was even een tip tussendoor en nu ga ik weer verder met het verhaal.

En jawel hoor, na vier dagen had ik reeds succes. De ontstoken plaats, midden op het gezwel was totaal verdroogd en had de vorm gekregen van een loshangend bolletje. Met de punt van mijn pennemesje kon ik het bolletje dat de vorm had van een boekweitpit, waaraan kleine verdroogde worteltjes gehecht waren, gemakkelijk uitnemen.

Het gezwel was echter niet verdwenen en maar nauwelijks kleiner geworden. Ik dacht: "als de pok met die behandeling weg gaat, waarom dan het gezwel niet!" Onverminderd zette ik de behandeling voort. Dagelijks vers paardebloemsap aan het gezwel en tot mijn grote voldoening, kon ik iedere week van het gezwel in verdroogde toestand, een deel wegkrabben. Na zeven weken behandeling, was het gezwel totaal verdwenen. Of ik die duivenmelker dankbaar ben, behoef ik u niet te vertellen, aldus een gelukkige heer van Gils (keurmeester bij de B.O.F.) die zijn vogel dank zij de paardebloem heeft gered en als beloning voor zijn moeite en doorzettingsvermogen, met deze vogel op verschillende tentoonstellingen prijzen heeft behaald. Van harte proficiat mijnheer van Gils.

De Topaas door: J. van Mol

Na reeds enige jaren te hebben gekweekt met deze mutant, wil ik d.m.v. dit artikel mijn bevindingen en veronderstellingen kenbaar maken. De heer Veerkamp heeft in het februari-nummer 1984 van "Onze Vogels" één en ander over deze mutant gepubliceerd. De hierin genoemde naam, centrale melanine, is inmiddels in Frankrijk omgedoopt tot topaas. Deze naam is afkomstig uit het edelsteen-jargon en staat voor een bepaalde kleur, net zoals de opaal.

De topaas-factor is recessief, vererft onafhankelijk en is meer als waarschijnlijk een multiple allelomorfe van de ino-factor. Het waarom zal in het verloop van dit artikel wel duidelijk worden. Bij de topaas wordt het eumelanine sterk teruggedrongen tot dicht tegen de achacht van de veer. De top van de contourveren bevatten bruin-feomelanine, dit alleen bij de vogels in de groen en bruinserie. Bij de agaats en isabel zijn deze (bijna) kleurloos. Deze vogels bezitten immers geen of geen noemenswaardig feo-melanine. De donsbevedering van de topaas is identiek aan die van de klassieke exemplaren. Uit kweekervaring is gebleken dat het eumelaninebezuig sterk varieert. In de groenserie varieert deze van zwart tot een lichte kleur bruin, bij de agaats van zwart tot heel licht grijs. Dit komt volgens mij doordat het een multiple allelomorfe is met een

intermediair karakter. Als we spreken van een 'volle topaas' bedoelen we die vogel met het maximale eumelaninebezuig, ongeacht dat deze zwart of bruin is. Wanneer men zo'n volle topaas paart aan een feo verkrijgt men topazen, waarvan het eumelanine gereduceerd is tot een lichtere kleur. Deze vogels zullen echter meer feo-melanine laten zien dan de volle topazen, met uitzondering van de agaten en isabellen. Zou het hier niet gaan over een multiple allelomorfe, dan zouden alle nakomelingen uit deze paring split voor topaas en voor ino zijn. Ingeval van dominante vererving kregen we topaas poppen split voor ino en klassieke mannen eveneens split voor ino én voor topaas.

Om aan de hand van paringschema's fokuitkomsten te kunnen geven zal ik de volgende symbolen gebruiken:

ino^a = ongemuteerde wildvorm
ino^b = topaas
ino^c = feo

Alle hierna volgende paringen zijn in de praktijk uitgevoerd.

Wildvorm × topaas

$$\frac{\text{ino}^a}{\text{ino}^a} \times \frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^b} = 100\% \frac{\text{ino}^a}{\text{ino}^a}$$

Alle jongen hieruit zijn klassiek maar wel topaas vererfend. De paring van feo aan wildvorm geeft dezelfde phaenotype, alleen deze keer zijn de nakomelingen ino vererfend.

Paar we een topaas aan een feo dan zien we het volgende:

$$\frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^b} \times \frac{\text{ino}^c}{\text{ino}^c} = 100\% \frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^c}$$

Alle nakomelingen zijn topazen, maar niet meer met het maximale eumelanine, wel laten ze meer feo-melanine zien.

(Intermediaire produkten van de volle topaas en feo). Vogels met in de formule twee keer ino b zijn dus in het bezit van het maximale eumelanine, terwijl deze maar eenmaal voorkomt bij vogels met een zwakker eumelaninebezuig en zodanig ook goed herkenbaar zijn.

Als we topazen split voor ino aan elkaar paren krijgen we de volgende fokuitkomsten:

$$\frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^c} \times \frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^c} = 25\% \frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^b}, 50\% \frac{\text{ino}^b}{\text{ino}^c}, 25\% \frac{\text{ino}^c}{\text{ino}^c}$$

Hier zien we naast volle en intermediaire topazen ook feo's verschijnen.

Om nu uit te sluiten dat de satinet-factor een rol van betekenis mee zou spelen, is de paring satinet pop maal topaas toegepast. De jongen uit deze paring waren allen klassiek, zodat we de topaas-factor niet meer in verband met de satinet-factor hoeven te brengen.

Uit voorgaande paringschema's kunnen we concluderen dat de topaas-factor recessief is en onafhankelijk vererft. Tevens blijkt dat de topaas-factor dominant is over de ino-factor alhoewel topazen die split zijn voor ino een intermediaire uitingsvorm zullen laten zien. Dit zal sterker het geval zijn dan bij vogels die split voor ino of satinet zijn.

Wat ook nog het vermelden waard is, is dat alle jonge topazen met isabelrode ogen geboren worden, die naarmate de jongen ouder worden donkerder zullen bijkleuren tot zelfs zwart toe.

Tot nu toe vind ik persoonlijk de topazen het beste in de bruin en agaatserie, in het bijzonder de zilveragaats topaas. Met de aanwinst van de topaas ligt er voor kwekers die graag experimenteren weer een geheel nieuwe weg open, die zeker de moeite waard is om ingeslagen te worden.

**... WE MOPPEREN WEL EENS, MAAR TOCH ZOU IK ALS VOGELLIEFHEBBER
GEEN BETERE ORGANISATIE WETEN DAN DE NBvV.
BLIJ DAT IK ER BIJ BEN ...**

Voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten

Kwaliteit van de vogelvoeding

door: ing. J. v. Himbergen jr.

Wanneer je literatuur leest, die niet direkt met je beroep of hobby te maken heeft, kom je dikwijls tot de ontdekking, dat er toch een of meerdere raakvlakken aanwezig zijn met dingen die je dagelijks bezighouden. Zo las ik onder meer in het boek "Excellente ondernemingen" over een psychologisch onderzoek naar de vraag: "Wat geeft de mens inhoud aan z'n leven?" Kan de geldingsdrang binnen de onderneming iemand inhoud aan zijn bestaan geven, anderen daarentegen zullen hun prioriteiten vooral buiten de onderneming afstemmen, bijvoorbeeld gezin, hobby.

Ook in onze vogelhobby kennen we deze geldingsdrang. Het houden van vogels geeft velen onder ons een groot genoegen, zeker wanneer we in staat zijn deze vogels ook nog tot voortplanting te brengen. Hebben we onze persoonlijke eer met een bepaalde vogelsoort behaald, dan gaan we verder met andere vogelsoorten, die we nog niet hebben gekweekt.

Bij sommigen is deze geldingsdrang zelfs zo groot, dat zij kweekprogramma's opstellen voor vogelsoorten, die op de BUD-lijst voorkomen. In deze zin kan het kweken van vogels wel degelijk een inhoud aan het leven geven. De gedrevenheid van vele vogelliefhebbers om dit alles waar te maken, houdt de vogelhobby levendig en verdient dan ook de volle ondersteuning. Heeft men immers geen succes met de kweek, dan stopt men er mee evenals met het werk: 'Iemand die niet gestimuleerd wordt, niet aangemoedigd wordt, nooit op zijn fouten wordt gewezen, zal geen succes hebben in z'n werk en dus zijn prioriteiten buiten zijn werk verleggen'.

Vervangen we in bovenstaande zin het woord 'werk' door 'vogelhobby' dan wordt meteen duidelijk, dat er een enorme behoefte is aan doelgerichte informatie. Vogelbladen, boeken, tentoonstellingen, beurzen en vergaderingen zijn voorbeelden te over waar infor-

matie kan worden verkregen; ook over vogelvoeding!

Wat er over voeding wordt gepraat, geschreven of gedrukt staat, moeten we echter dikwijls met de nodige gereserveerdheid betrachten. Iets wat voor een leek op het gebied van de vogelvoeding natuurlijk moeilijk is.

Daarom het volgende voorbeeld. Een fabrikant van vogelzaden wist mij op een beurs bij de introductie van een zogenaamd opfokvoer met gele korrels te antwoorden op de vraag of er ook daadwerkelijk "heel-ei" (= dierlijk eiwit) in werd verwerkt? 'Meneer, vogels eten hun eieren toch ook niet op'!

Kijken we op de verpakking en zien we ca. 11% ruw eiwit, dan weet ik als voedingstechnoloog al genoeg, maar wist U dat ook? Blijkbaar is desbetreffende fabrikant geen kenner van vogelvoeding of wil hij de vogels (vogelliefhebbers) in Nederland foppen met een slechte imitatie, die voor kwaliteit moet doorgaan. Overigens alle zachtvoerders met een eiwitgehalte van ca. 11% zullen weinig of geen dierlijk eiwit bevatten. En indien zij het zouden bevatten, dan nog is het naar verhouding te weinig, omdat dikwijls ook nog vetten aan zulke zachtvoerders zijn toegevoegd.

Wetenschappelijk onderzoek heeft bevestigd, dat de voederopname daalt bij een hogere energiewaarde van het

voer door toegevoegde vetten, waardoor de eiwitkwaliteit juist hoger zou moeten zijn. Een punt waaraan de meeste zachtvoerders met ca. 11% ruw eiwit (= zonder dierlijk eiwit) in Nederland niet aan voldoen.

Tevens zijn onze vogels vaak verwarmd gehuisvest en hebben hierdoor minder behoefte aan vetten (energiestoffen) om nog maar niet te spreken van de mogelijke ranzige geur, die ontstaat door de voortijdige vetafbraak onder invloed van licht, zuurstof, warmte en bepaalde sporenelementen; we noemen dit oxydatie.

In de tijd, dat ik nog voor een wereldomvattend chocoladeverwerkend concern werkte en onderzoek deed naar de vetoxydatie, bleek in drie weken reeds oxydatief bederf (ranzigheid) de smaakdrempel bij de mens te hebben overschreden. Een zaak waar we bij de menselijke voeding nauwlettend op toezien, wordt in de vogelvoeding verdoezeld met een of ander vruchtengeurtje. Nemen vogels ranzig voedsel op dan zullen zij al ras een gebrek aan vitamine E hebben, omdat dit vitamine werkt als een natuurlijke anti-oxydant. D.w.z. vitamine E reageert met ranzige vetzuren en verliest daarbij zijn werkzaamheid. Vogels nemen met een goede gerantsoeneerde zaadmengeling overeenkomstig de huisvestingsomstandighe-

den reeds voldoende van deze voedingsstoffen (vetten, oliën) op. Deze vetten en oliën worden in de zaadkorrel beschermd door het zaadhuidje en bij juiste verwerking en opslag komt ranzigheid van zaden dan ook niet voor. Waarom nemen we dan risico's met onze vogels?

Hoe het ook zij, gezonde vogelvoeding kent geen franje, noch is het van belang voor de vogelliefhebber of negerzaad uit Ethiopië of India komt. Wel is van belang, dat we onze zaadmengsels afstemmen op de behoefte van de vogel en niet op de marktprijzen van de afzonderlijke zaden, zoals we in een beursbericht van augustus 1984 hebben kunnen lezen.

Ik citeer: "Het is voorgekomen, dat de prijs van kanariëwitsaad per dat met f. 10,- per 100 kg steeg" . . . en even verder: "Was er aanvankelijk de tendens, dat de verwerkers de percentages raapzaad in de vogelmengsels verlaagden, met de hogere kanariezaadprijzen mag worden aangenomen, dat men de normale hoeveelheden raapzaad weer gaat verwerken".

Zaadmengsels moeten zijn afgestemd op de leefperiode van de vogel met een vanéité aan bek-eigen zaden (ongeacht de marktprijs), zodat een voldoende gevarieerd eiwit wordt opgenomen. Zijn deze mengsels per kilogram iets duurder, in het gebruik zijn ze goedkoper, omdat ze gerantsoeneerd mogen worden verstrekt aan vogels in kweekkooien gehuisvest en dus minder worden gemorst.

Wist U dat in Nederland veel meer vogelzaden worden geïmporteerd dan er in werkelijkheid door onze vogels worden opgenomen? Goedkope zaadmengsels zijn onevenwichtig opgebouwd en hebben minder waarde voor uw vogels. Niet alleen ligt de fout bij de voederfabrikant, maar ook bij de liefhebber, die bij voorkeur zaad met "de prijs per kilo" koopt om daarnaast met een reinigungsapparaat de gemorste zaden - besmet met bacteriën en schim-

melsporen - opnieuw aan de vogels te verstrekken.

Krijgen de vogels daarop een darmstoornis, die op een keer fatale gevolgen zal hebben, dan wordt in eerste instantie het voer als oorzaak aangemerkt. Doch in de meeste gevallen is bovengenoemde ongecontroleerde voedermethode van de liefhebber de oorzaak van het kwaad.

Het spreekwoord "goedkoop is duurkoop" doet zich ook hier gelden.

Op Vogel '84 had een folder met als titel: "n Vogel* kan voor nog geen 2 cent per dag opeten, maar wel voor 'n dubbelte verknoeien" veel meer aandacht van het publiek dan de folder met als titel: "Het gaat om veel meer dan de prijs per kilo". Hierbij kunnen we de volgende opmerking plaatsen: we willen allemaal de beste voeding voor onze vogels, maar niet iedereen ziet een relatie tussen kwaliteit en prijs louter en alleen omdat voeding ons vak niet is.

Dat deze samenhang wel degelijk bestaat, is gebleken uit het eerder geciteerde beursbericht. Ga anders uw eigen ervaringen maar eens na. Wel "overvoert" menigeen zijn vogels, verspilt onnodig zaad, heeft de vogels wellicht een eetgewoonte laten opbouwen (parkiet-achtigen) met alle nare gevolgen van dien om vervolgens allerlei experimenten met supplementen, preparaten, "geheime recepten" van onbekende samenstelling etc. de vogels weer in kondite te krijgen.

Als ook dit laatste niet naar wens verloopt, pas dan wordt een beroep gedaan op de voedingsdeskundige en zou ik dit hele verhaal moeten herhalen om de vogelliefhebber te overtuigen van een goede kwaliteit van de vogelvoeding en een optimale hygiëne in de vogelruimte.

Met dit schrijven hoop ik dan ook het kwaliteitsbewustzijn in de vogelliefhebber te hebben wakker geschud. Kwaliteit en hygiëne zijn onverbreekelijk met elkaar verbonden en om deze te handhaven in de vogelruimte moeten we aan

de volgende punten de nodige aandacht schenken:

- regelmatig verse zaden kopen van konstante kwaliteit;
- voedermiddelen op een droge en koele plaats bewaren; bij voorkeur in een niet-stoffige ruimte;
- vogels in kweekkooien gehuisvest, in gecontroleerde hoeveelheden voeren (rantsoeneren) van *noodzakelijke* voedermiddelen;
- nooit meer eivoer klaarmaken voor gebruik dan U per voederbeurt nodig heeft;
- gezonde vogels nooit bij voortdurende extra vet-oplosbare vitaminen, massa- en sporenelementen verstrekken naast een volledig eivoer. Overdoseringen zijn zeker niet uitgesloten, lees daarom altijd goed wat op de verpakking staat. Vogelgrit echter moet steeds vrij ter beschikking staan, zodat bij een hogere kalkbehoefte de vogel hierin kan voorzien;
- dagelijks vers drinkwater geven en drinkbakken regelmatig schoonmaken;
- een natte of vochtige bodem bij drink- of badgelegenheid is een ideale bron waar vogels infecties kunnen oplopen. Daarom de bodembedekking tijdig verversen.

* kanaries, tropen, wildzang, grasparakieten.

Volière van de maand

In de Friese Volière vereniging "Natuurzang" te Leeuwarden is sinds enige jaren een commissie werkzaam, die zich doende houdt met het organiseren van vogelbeurzen en het houden van stands op de Jaarbeurs van Friesland en op de manifestatie Plant en Dier, beiden te Leeuwarden.

Deze commissie, genaamd "Evenementen Commissie Natuurzang" (E.C.N.) is met haar bestuur van mening, dat onze vogelhobby niet alleen in het nieuws

moet komen middels haar tentoonstellingen, maar ook aan het publiek uitgedragen dient te worden door middel van het inrichten van show volières op beurzen en diertentoonstellingen.

Genoemde commissie bestaande uit 9 personen, verricht dan ook een dankbare taak, om deze volières geheel naar eigen inzicht in te richten, daarbij geholpen door de "gevestigde orde", die belangeloos vogels ter beschikking stellen, en de nodige beplanting verzor-

gen. Uiteraard der zaak zorgen eiger leden ook voor de bevolking in de volières.

Naast de volières is een promotie stand ingericht, waar het publiek informatie verstrekt wordt over onze hobby, in al zijn facetten!

Op deze wijze hebben reeds vele vogelliefhebbers de weg naar afdeling en bond gevonden.

Ik ben, zo schrijft ons Kees Jansen, De Boomstraat 7 in Oostzaan ons, in het gelukkige bezit van een eengezinswoning met een tuin van ongeveer 200 meter. Omdat ook mijn interesse uitging naar het houden van vogels, ben ik in 1983

begonnen met de bouw van een volière. Het is een bouwwerk geworden bestaande uit een nachtverblijf en een buitenvlucht. Als materiaal gebruikte ik grenen rabatdelen en als fundering voor met name de vlucht zware bielzen.

Het nachtverblijf is dubbelwandig en de bodem daarvan bestaat uit beton. Het dak van de buitenvlucht heb ik eerst gespannen met gaas en daarover zijn p.v.c. golfplaatjes gelegd, zodat de vogels altijd droog zitten. De achterwand van de vlucht, aan de oostzijde, is me eveneens grenen rabatdelen dichtgemaakt. De voorkant van de vlucht is me dubbel gaas gespannen en tussen die beide gaaswandjes is een ruimte van ongeveer 6 cm. Op deze manier kunner de eventuele katten niets kwaads uit richten.

In de buitenvlucht is een flinke conifee geplant. De groundbodem in die vlucht ligt hoger dan in de tuin zelf, zodat eer en ander vrij droog blijft. In de vlucht is nog een halfhoog deurtje gemaakt maar ook vanuit het binnen- of nachtverblijf kan ik in de vlucht komen. Het gehele bouwwerk is aan de buitenzijde met bruine beits bewerkt en de binnenkant met witte latex. In november 1983 was de volière klaar en toen heb ik 2 mankariëes aangeschaft en 3 poppen. Daaruit kweekte ik in 1984 15 jongen. Zij nog vermeld dat het binnenverblijf is voorzien van elektrische verlichting welke wordt in- en uitgeschakeld door een tijd klok.

De Kaapse kwikstaart

Eerlijk gezegd weet ik niet of dit de juiste Nederlandse benaming is. Die heb ik namelijk nergens kunnen vinden en heb de Engelse benaming maar "omgezet"; die is Cape wagtail. In Zuid-Afrika kent men deze aardige kwikstaart als "kwikkie". De vogel is gemakkelijk te herkennen aan de grijsbruine bovendelen, de donkere borstband en de witte buitenste staartpennen. Feitelijk was een signalement hier overbodig omdat de kwikker in drie verschillende houdingen poseert. Onvolwassen vogels zijn aan de bovenkant wat bruiner en ook de onderdelen zijn meer bruinig. De lengte bedraagt circa 18 cm.

Verspreiding en habitat

Het verspreidingsgebied van het "kwikkie" strekt zich uit over de zuidelijke helft van Afrika: van Kenya en oostelijk Zaïre (Congo) zuidelijk tot zuidelijk Zuid-Afrika. Van alle Afrikaanse kwikstaarten is dit verreweg de bekendste en geniet een volledige bescherming. Vrijwel overal is hij te vinden als er maar water aanwezig is en dat zowel aan de kust als in het binnenland zijn. Het vogeltje is uitzonderlijk tam en in het geheel niet schuw wat de mensen betreft. Men treft deze kwikstaart dan ook geregeld aan in tuinen, in dorpen en in steden. Hij is een zeer welkome gast want hij staat bekend als een eerste klas insectenvanger. Hij jaagt het gespuis niet alleen na op de grond, maar jakkert er ook in de lucht achteraan op de manier van de vliegenvangers. Gewoonlijk is deze kwikstaart solitair, maar ook tref men ze aan in paartjes of familiegroep-

jes. Buiten de broedtijd zijn echter flinke zwermen waargenomen. Op de meeste plaatsen is de kaapse kwikstaart een standvogel, maar alleen de vogels die domicilie hebben in het noordelijk deel van het woongebied, gaan af en toe trekken.

Geluid

De roep die de Kaapse kwikstaarten laten horen is het bekende "kwikstaartachtige" "tsjissik" of "tsiep", maar ook andere fluitende toontjes. De zang zelf is een niet onaardig, maar tamelijk zacht voorgedragen liedje.

Broedgegevens

Het nest kan men, net als dat van onze Witte kwikstaart, op alle mogelijke plaatsen aantreffen, bijvoorbeeld in klimplanten aan de muren van woningen, muurmissen, tussen de oevervegetatie van rivieren en andere waterstro-

men, in dichte polien gras en ga zo maar door. Het nest zelf is een vrij diep kommetje van grassen dat binnen gestoffeerd is met allerlei fijner materiaal, zoals dunne worteldraadjes en haar. Er worden doorgaans drie eitjes geproduceerd en er zijn grotere legsels (tot zeven eieren) aangetroffen. De kleur is dofgeel met legio bruinachtige stipjes en vlekjes. Beide partners broeden beurtelings en na circa twee weken komen de jongen ter wereld. Ze worden door beide ouders verzorgd en vlieger uit na twee tot drie weken, afhankelijk van de weersomstandigheden. Op sommige plaatsen van Zuid-Afrika worden twee, in andere daarentegen drie broedsels groot gebracht. Vandaar waarschijnlijk de grote aantallen "kwikbies".

Meindert de Jong